

Geodetski vestnik

zveze geodetskih inženirjev
in geometrov SR Slovenije

1974 št. 2

LEGENDA:

- nd 5000 do 10000 preb.
- nd 1000 do 5000 preb.
- pod 1000 preb.
- Glavne ceste
- Stranske ceste
- Občinska meja
- Sedež občine

PREGLED
razdelitve listov in nazivov
topografske karte merila
1:25 000 - TK 25 - po
Greenwich-u

- do 31. 12. 1974
- do 31. 6. 1975
- do 31. 12. 1975

Obdelal in založil: Zavod SRS za RPP april 1974
Tisk: Inštitut za geodezijo in fotogrametrijo, Ljubljana

G E O D E T S K I V E S T N I K

GLASILO ZVEZE GEODETSKIH INŽENIRJEV IN GEOMETROV SLOVENIJE

Letnik XVIII

Številka 2

Junij 1974

V s e b i n a :	Stran
Aktualni intervju in aktualni članki	
Geodezija v luči nove zakonodaje (razgovor z direktorjem GU SRS)	2
Zakon o zemljiškem katastru (Ur. list SRS, št. 16/74)	7
Zakon o temeljni geodetski izmeri (Ur. list SRS, št. 16/74)	15
Stanko Majcen Program geodetskih del za leto 1974 in izvajanje srednjeročnega programa	21
Ivan Buder Osnovne karakteristike topografske karte SR Slovenije 1:25 000	25
Strokovni članki	
Emil Keržan Človeški faktor v kartografski komunikaciji	31
Albina Pregl Kartografsko razpačenje načrtov in kart	35
Emil Keržan Kartografija držav v razvoju	38
Stanko Majcen Geodezija na Poljskem	41
Franc Lodrant Ob ustanovitvi geodetske uprave pri skupščini občine Ravne na Koroškem	43
Novice in zanimivosti iz stroke	45
Društvene vesti	52
Obvestila	62

Izdajatelj: Zveza geodetskih inženirjev in geometrov Slovenije. Uredniški odbor: Glavni urednik Zlatko Lavrenčič, odgovorni urednik Jožica Švarc, tehnična urednika Marjan Smrekar in Zlatko Lavrenči, uredniški svet: Ivan Golorej, Alojz Gorenc, Emil Bremec, Bogdan Samobor.

Ovitek izdelal IGF Ljubljana, razmnoževanje teksta GU Maribor.

Izhaja 4 krat letno. Člani Zveze GIG Slovenije dobivajo Geodetski vestnik brezplačno. Letna naročnina za nečlane društva je 60 ND, za kolektivne naročnike za prvi izvod 200 ND, za nadaljne izvode 100 ND.

Naslov uredništva: Geodetska uprava Maribor, Ul. heroja Tomšiča 2, 62000 Maribor, telefon 25 771 interna 362.

Številka tekočega računa 51800-679-70403 pri SDK Maribor.

GEODEZIJA V LUČI NOVE ZAKONODAJE (Razgovor z direktorjem GU SRS)

Leto 1974 bo vsekakor zapisano v slovenski geodeziji kot pomembno zaradi sprejemanja geodetskih zakonov, saj smo v tem letu prvič dobili republiška zakona, ki urejata področje zemljiškega katastra in temeljne geodetske izmere (Ur. list SRS, št. 16/74). Razen tega se predvideva, da bosta še letos sprejeta spremenjena zakona o geodetski službi in o katastru komunalnih naprav. Če k temu dodamo še novo ustavo SFRJ in SRS, zakon o ljudski obrambi (Ur. list SFRJ, št. 22/74) in zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o organizaciji in delovnem področju zveznih upravnih organov in zveznih organizacij (Ur. list SFRJ, št. 21/74), ki tudi potrjujejo določene zadeve, ki tangirajo geodetsko službo, lahko opravičeno trdimo, da bo letošnje leto, kar se geodetskih zakonskih predpisov tiče, zelo bogato.

V zvezi s pomembnostjo sprejema in izvajanjem teh zakonov smo zaprosili direktorja Geodetske uprave SR Slovenije, da nam odgovori na nekaj vprašanj. Tovariš Miroslav Černivec se je naši prošnji odzval in nam odgovoril na naslednja vprašanja:

Vprašanje: Kako ocenjujete pomen prvič v Sloveniji sprejetih zakonov o temeljni geodetski izmeri in zemljiškem katastru?

Odgovor: Geodetska služba SR Slovenije si je že več let pred ustavnimi spremembami prizadevala za večjo svobodo ukrepanja na področju predpisov in izvajanja temeljne geodetske izmere in zemljiškega katastra. S sprejetjem teh zakonov so ti dolgoročni cilji končno doseženi. Sistem omenjenih zakonov omogoča zaradi svoje fleksibilnosti stalno adaptiranje glavnih nalog in značaja geodetske službe glede na družbeno-gospodarske potrebe, kvalitetno zagotavljanje prostorskih evidenc v skladu s tehničnim razvojem, možnostmi in potrebami ter reševanje številnih drobnih vprašanj sistemske in tehnične narave, kjer smo bili doslej zaradi prevelike togosti zveznih predpisov često ovirani.

Pomen zakonov je torej v odprtih možnostih za nadaljni razvoj sistema geodetskih evidenc, realizacija tega pomena pa je odvisna od strokovnega in enotnega angažiranja celotne geodetske službe pri iskanju novih sistemskih in tehničnih rešitev.

Vprašanje: V SR Sloveniji smo prejeli ločen zakon o zemljiškem katastru in ločen za temeljno geodetsko izmero. Kot je znano so druge republike in pokrajine zadrževale prvotni zvezni koncept urejevanja materije izmeritve zemljišč in zemljiškega katastra. kateri so glavni razlogi, da je Slovenija sprejela dva ločena zakona?

Odgovor: V nekaterih drugih jugoslovanskih republikah in pokrajinah so dokaj avtomatično prevzemali dosednji zvezni sistem in predpise v svojo zakonodajo, kar je bilo glede na kratkost rokov tudi deloma razumljivo. V naši republiki so bile glede tega vprašanja priprave pravočasne, odločitev o delitvi materije obeh zakonov pa pogojena z našim razvojem v zadnjih letih. Sma-tram, da dajemo s temeljno geodetsko izmero družbi predvsem osnovne doku-

mente za prostorsko planiranje (na nivoju občine, regije in republike), z zemljiškim katastrom pa urejamo lastninsko pravne odnose. Kljub povezanosti obeh elementov pa gre za različne sisteme, kvalitete, prioritete in družbene aktualnosti, tako da je delitev glede na prostorsko usmerjenost geodetske službe v SRS smoterna in nujna.

Vprašanje: V skladu z načeli, da naj zakoni urejajo le načelne in splošne zadeve, sta pripravljena oba zakona o zemljiškem katastru in temeljni geodetski izmeri. To pa pomeni, da se bo do izdaje podzakonskih predpisov, za izdajo katerih je pooblaščen direktor Geodetske uprave SRS, pojavilo več nejasnosti. Ali ima Geodetska uprava SRS predvidene kakšne akcije oziroma ukrepe, da bi se sprejeti zakoni lahko izvajali čim enotneje?

Odgovor: Kadar se kak sistem spremeni, prihaja vedno do odprtih vprašanj, nejasnosti ali celo zastojev. Na to bomo morali biti posebno pazljivi do izdaje podzakonskih predpisov na osnovi nove zakonodaje, verjetno pa tudi v prvem obdobju pozneje, saj bomo z novim sistemom neogibno prekinili s prakso detajlnega predpisovanja in prepustili vrsto zadev odločanju neposrednega izvajalca. Da bi prehod opravili najmanj boleče, bo potrebno povečano sodelovanje vseh prizadetih (proizvajalci, republiška in občinske geodetske uprave), aktivno spremljanje problematike, dajanje sugestij glede možnih izboljšav itd. Geodetska uprava SRS bo organizirala glede tega več posvetov in v obliki komentarja in priporočil usmerjala to občutljivo področje našega dela.

Vprašanje: V zakonu o zemljiškem katastru in zakonu o temeljni geodetski izmeri je direktor Geodetske uprave SRS zadolžen, da izda v dveh letih od uveljavitve zakonov podrobnejše predpise za njihovo izvrševanje. Znano je, da so bili dosedanja zvezni predpisi izredno detajlni in so bili posebno v SR Sloveniji često predmet ostre kritike. Ali nam lahko vsaj načeloma poveste ali bodo naši predpisi drugačni od zveznih in če bodo, kako boste to uspeli opraviti v zakonskem roku, ki je glede na nepopolno zasedbo Geodetske uprave SRS vsekakor vse prej kot dolg?

Odgovor: Deloma je vprašanje pojasnjeno v prejšnjem odgovoru. Glede vsebinskega okvira podzakonskih predpisov smtram, da bodo ti predvsem zajemali kriterije natančnosti in vsebino geodetske dokumentacije, ne pa delovnih metod, postopkov in drugih tehničnih podrobnosti. V slučaju potrebe imamo še vedno možnost, da nekatere zadeve rešujemo s priporočili, komentarji in pojasnili neobveznega značaja. Časovni rok dve leti res ni kratek, vendar so bila pripravljajna dela na tem področju že pred časom začeta. Dogovrojeno je aktivno sodelovanje Inštituta Geodetskega zavoda SRS, naš interes pa je pri tem vključiti vsakega geodetskega strokovnjaka, ki je pri tem pripravljen sodelovati.

Vprašanje: Z zakonom o temeljni geodetski izmeri je določeno, da SR Slovenija sofinancira tudi v obdobju 1976 do 1980 izdelavo temeljnih topografskih načrtov v merilu 1:500, 1:1000, 1:2000 in 1:2500. Kriterije za sofinanciranje programiranja in izvajanje izdelave teh načrtov se določi z družbenim dogovorom med Slovenijo in občinami. Zanima nas, katere konkretne za-

deve in kako bodo predvidoma urejene v omenjenem družbenem dogovoru?

Odgovor: Pripravili smo okvirni osnutek družbenega dogovora, ki ima v glavnem naslednje elemente:

Programiranje: republika in občine se dogovorijo o kriterijih za izbor območij, ki pridejo v poštev za izdelavo zgoraj navedenih načrtov. Ti kriteriji naj zajamejo predvsem mesta in naselja, ki doslej teh načrtov še nimajo, dalje kompleksno izdelavo načrto^v občinskega središča in drugih občinskih razvojnih centrov ter večja zaokrožena območja, za katera je predviden urbanistični ali zazidalni načrt. Ti kriteriji se lahko dopolnijo s količinskimi omejitvami (velikost naselja glede na število prebivalcev ali površino), vendar morajo biti v tem slučaju dopuščene tudi izjeme.

Financiranje: republika in občine se dogovorijo o deležu sofinanciranja za izvajanje programiranih del. Ker je limit republiške udeležbe po zakonu 50%, bo Geodetska uprava SRS predložila osnutek ključa za sofinanciranje, po katerem bi znašala republiška udeležba od 25 do 50% glede na narodni dohodek na prebivalca občine (z izjemo občine Ljubljana-Center, kjer bi bil delež republike največ 10%).

Izvajanje: republika in občine se dogovorijo, da se odločanje o izvajalcu prepusti posameznim občinam z omejitvijo, da morajo te v določenem roku po sklenitvi tega dogovora pooblastiti eno geodetsko organizacijo združenega dela za izvajanje vseh nalog na svojem teritoriju, ki so predmet družbenega dogovora za obdobje vseh 5 let. Geodetska uprava SRS smatra, da je predlagana omejitev nujna glede na posebni družbeni pomen dejavnosti in smotrnosti planiranja in izkoriščanja kadrovskih in tehničnih kapacitet geodetske operative.

Vprašanje: V skladu z določili novih zakonov je Geodetska uprava SRS ob sodelovanju Geodetskega zavoda SRS pričela pripravljati srednjeročni program geodetskih del za naslednje srednjeročno obdobje 1976-1980. Kaj nam lahko poveste za sedaj o pripravi tega programa?

Odgovor: Da bi lahko geodetska služba v obdobju 1976-1980 družbi zagotovila racionalno izvajanje novih nalog, zaključila glavne dolgoročne akcije iz sedanjega programa in tako obdržala kontinuiteto dejavnosti, moramo že v letošnjem letu tako v republiki kot v občini pristopiti k pripravljanju programa geodetskih del v obdobju 1976-1980. Geodetska uprava SRS je že izvedla uvodna pripravljalna dela in si postavila za cilj, da najkasneje do jeseni 1974 izdela osnutek programa, ki bi bil že usklajen s stališči občinskih geodetskih uprav. Tak osnutek bi bil koncem leta poslan v mnenje občinam in bi na tej osnovi lahko v prvih mesecih prihodnjega leta izdelali dokončen predlog, ki bi ga sprejela pristojna republiška in občinska telesa. Enako bi nastopali pri sklepanju v zakonu o temeljni geodetski izmeri predvidenega družbenega dogovora. S tem bomo zajeli dela, ki so v republiški pristojnosti in tista dela iz občinske pristojnosti, kjer v predhodnem obdobju do leta 1980 republika nastopa s sofinanciranjem.

Okvirni osnutek programskih nalog zajema:

- 1 - Temeljne geodetske mreže (študije, sanacije, vzpostavitev navezovalne mreže za potrebe zemljiškega katastra na izbranih območjih).
- 2 - Dokončanje temeljnega topografskega načrta v merilu 1:5000 in 1:10.000 na vsem območju republike.
- 3 - Temeljne in pregledne karte (dokončanje 1:25.000, pričetek del na 1:50.000, 1:100.000, izdelava nove karte 1:200.000).
- 4 - Ostala dela s področja temeljne geodetske izmere in geodetske prostorske dokumentacije (ciklično aerosnemanje, geodetska prostorska dokumentacija republike, itd.).
- 5 - Nova izdelava zemljiškega katastra (predvsem del Prekmurja in izbrane najnujnejše intervence na ostalih območjih republike).
- 6 - Ostala dela s področja zemljiškega katastra (bonitiranje, uvedba novih kultur itd.).
- 7 - Temeljni topografski načrti v merilih 1:500 do 1:2500. (Na osnovi družbenega dogovora izbrana območja).

Pri dokončnem sestavljanju programa bo zlasti pomembno usklajevanje z najširšimi družbenimi potrebami, kar bo izvedla republiška geodetska uprava za krog koristnikov, organiziranih v okviru vse republike, občinske geodetske uprave pa za občinske sfere.

Vprašanje: Z zvezno ustavo je določeno, da federacija po zveznih organih med drugim "določa elemente kartografskih podatkov, ki so pomembni za obrambo in varnost države in za splošno uporabo kartografskih publikacij".

Z zakonom o spremembah in dopolnitvah zakona o organizaciji in delovnem področju zveznih upravnih organov in zveznih organizacij je urejevanje te problematike v pristojnosti zveznega sekretariata za ljudsko obrambo. Zakon o ljudski obrambi ureja razen aerosnemanja in uporabe aerofotomateriala ter izdelave kartografskih publikacij tudi izdajo in uporabo osnovnih geodetskih del in osnovnega državnega zemljevida (mišljena je osnovna državna karta). Ali nam lahko poveste, kaj je razumeti pod elementi kartografskih publikacij, ki jih navajata zvezna ustava in omenjeni zvezni zakon ter ali spada sploh v pristojnost federacije urejevanje zadev glede izdaje in uporabe podatkov osnovnih geodetskih del ter osnovne državne karte?

Odgovor: Na postavljeno vprašanje danes ni mogoče v celoti odgovoriti. Ustavni tekst je bil sprejet brez upoštevanja naših pripomb in po našem mnenju ni jasen. Isto velja za oba omenjena zvezna zakona. Direktorji republiških in pokrajinskih geodetskih uprav so problematiko že obravnavali, dogovorjen je tudi skupni sestanek s predstvaniki zveznega sekretariata za narodno obrambo, kjer naj bi se nejasnosti razčistile.

Po našem mnenju pomeni citirana ustavna dikcija dolžnost federacije oziroma Zveznega sekretariata za narodno obrambo, da odloča o delitvi podatkov na tiste, ki so pomembni za narodno obrambo (torej se lahko izdajajo ob upoštevanju posebnih režimov) od tistih, ki se lahko splošno uporabljajo. Pri tem seveda podatki geodetskih evidenc ne morejo biti izvzeti, saj je tudi naš interes, da je ob najširšem koriščenju geodetske do-

kumentacije maksimalno zagotovljena tudi varnost naše skupnosti. Na tem področju je interes Geodetske uprave SRS, da s pristojnimi zveznimi in republiški organi najtesneje sodeluje, odločno pa bomo nasprotovali težnjam posameznikov, ki bi želeli pod okriljem nove ustavne dikcije prenesti delokrog bivše zvezne geodetske uprave na katerokoli zvezno institucijo.

Vprašanja sestavil Stanko Majcen

ZAKON O ZEMLJIŠKEM KATASTRU

I. Splošne določbe

1. člen

V zemljiškem katastru se evidentirajo podatki o zemljiščih, in sicer:

- o nosilcih stvarno-pravnih pravic na zemljiščih;
- o legi, obliki, površini, vrsti rabe, katastrskem razredu, katastrskem dohodku, rodovitnosti in proizvodni sposobnosti zemljišča;
- o posebnih režimih uporabe in razpolaganja z zemljišči, ki so določeni s predpisi družbenopolitičnih skupnosti;
- o pripadnosti zemljišča statističnim okolišem;
- drugi podatki o zemljiščih, če je tako določeno z zakonom, predpisom izdanim na podlagi zakona ali z odlokom občinske skupščine.

2. člen

Zadeve zemljiškega katastra so splošnega pomena za SR Slovenijo.

Za zemljiški kataster veljajo v SR Sloveniji enoten sistem, ki je določen s tem zakonom, in enotni tehnični normativi, določeni na njegovi podlagi.

3. člen

Zadeve zemljiškega katastra opravlja za geodetske zadeve pristojni občinski upravni organ (v nadaljnjem besedilu: občinski geodetski organ) in Geodetska uprava SR Slovenije, razen tistih zadev, ki jih v skladu s tem in s posebnim zakonom opravljajo geodetske organizacije združenega dela.

4. člen

Podatki zemljiškega katastra se ugotavljajo, določajo in evidentirajo glede na parcelo.

Temeljna teritorialna enota za vodenje zemljiškega katastra je katastrska občina.

Območje in ime katastrske občine določa skupščina občine potem, ko dobi mnenje Geodetske uprave SR Slovenije.

Temeljna teritorialna enota za katastrsko klasifikacijo zemljišč je katastrski okraj.

Območje in ime katastrskega okraja določa Izvršni svet Skupščine SR Slovenije na predlog Geodetske uprave SR Slovenije potem, ko dobi mnenje skupščin občin v katerih območje sega katastrski okraj.

5. člen

Kot nosilci stvarno-pravnih pravic na posameznih zemljiščih se v zemljiškem katastru evidentirajo njihovi lastniki oziroma imetniki pravice uporabe (v nadaljnjem besedilu: lastniki oziroma uporabniki).

Lastniki oziroma uporabniki zemljišč se smejo vpisati v zemljiškem katastru le na podlagi zemljiško-knjižnega stanja oziroma na podlagi sklepa sodišča.

V primerih, ko je uveden postopek razlastitve, prisilnega prenosa pravice uporabe, a-

rondacije ali komasacije zemljišč, se lahko v zemljiškem katastru na zahtevo lastnika oziroma uporabnika vpiše tudi dejanski uživalec, če se ta s tem strinja.

6. člen

Zemljišča se evidentirajo v zemljiškem katastru glede na njihovo dejansko vrsto rabe in to kot:

- katastrske kulture, če se uporabljajo oziroma če so namenjene za kmetijsko in gozdno proizvodnjo;
- zemljišča pod gradbenimi objekti;
- zelene površine;
- nerodovitna zemljišča.

7. člen

Katastrske kulture so njive, vrtovi, plantažni sadovnjaki, ekstenzivni sadovnjaki, vinogradi, travniki, barjanski travniki, pašniki, gozdovi, trstičja, hmeljišča in gozdne plantaže.

Zemljišča pod gradbenimi objekti, zelene površine in nerodovitna zemljišča se razvrstijo v posebne kategorije po nomenklaturi in merilih, ki bodo določena s predpisom za izvrševanje tega zakona.

8. člen

Vpisi in vrisi v zemljiškem katastru se smejo opraviti le na podlagi listin, ki so predvidene s tem zakonom in s predpisi za njegovo izvrševanje, in na podlagi uradnih ugotovitev, ki jih opravijo pristojni upravni organi za geodetske zadeve.

9. člen

Zemljiški kataster se izdela na podlagi srednjeročnih programov del, ki jih sprejema Skupščina SR Slovenije potem, ko je dobila mnenje občinskih skupščin, in letnih programov del, ki jih sprejema Izvršni svet Skupščine SR Slovenije oziroma organ, ki ga on pooblasti.

10. člen

Lastniki oziroma uporabniki zemljišč so dolžni dovoliti dostop na svoja zemljišča delavcem upravnih organov za geodetske zadeve in geodetskih organizacij združenega dela zaradi opravljanja ogledov oziroma meritev v zvezi z zemljiškim katastrom.

II. Ugotavljanje in zamejničenje posestnih meja

11. člen

Meja med parcelama različnih lastnikov oziroma uporabnikov (v nadaljnjem besedilu: posestna meja) se ugotavlja v mejnem ugotovitvenem postopku, kolikor se ne ugotavlja oziroma določa v sodnem postopku.

Meja med parcelama različne vrste rabe, ki pripadata istemu lastniku oziroma uporabniku, se ugotavlja po dejanskem stanju v naravi.

Mejni ugotovitveni postopek vodi občinski geodetski organ.

Občinska skupščina lahko pooblasti za vodenje mejnega ugotovitvenega postopka geodetsko organizacijo združenega dela, ki je v skladu z zakonom ustanovljena za opravljanje operativnih del v zadevah geodetske službe.

12. člen

V mejnem ugotovitvenem postopku oziroma v sodnem postopku ugotovljena posestna meja se mora zamejničiti s trajnimi znamenji.

Mejnih znamenj, postavljenih v mejnem ugotovitvenem postopku ali v sodnem postopku, ni dovoljeno uničevati, poškodovati ali samovoljno premeščati.

13. člen

Mejni ugotovitveni postopek se izvede na kraju samem v sodelovanju s prizadetimi lastniki oziroma uporabniki, ti morajo biti povabljeni k sodelovanju vsaj 8 dni pred začetkom postopka.

14. člen

V mejnem ugotovitvenem postopku se s soglasjem vseh navzočih lastnikov oziroma uporabnikov ugotovijo in zamejničijo mejne točke na posestnih mejah parcele.

Po dokončanih opravilih iz prejšnjega odstavka sestavi uradna oseba, ki vodi postopek ugotovitveni zapisnik, ki ga podpišejo vsi prizadeti lastniki oziroma uporabniki.

Ugotovitveni zapisnik sestavljen in podpisan po določbah prejšnjega odstavka, je podlaga za evidentiranje posestnih meja parcel v zemljiškem katastru in v zemljiški knjigi.

15. člen.

Če se v mejnem ugotovitvenem postopku ne doseže soglasje med lastniki oziroma uporabniki glede posestne meje parcele, pozove uradna oseba, ki vodi postopek, prizadete lastnike oziroma uporabnike, da v 30 dneh sprožijo sodni postopek za ugotovitev posestne meje; če ti v navedenem roku ne sprožijo sodnega postopka, se meja ugotovi tako, da se prevzame iz podatkov obstoječega zemljiškega katastra.

Če se posamezni lastniki oziroma uporabniki ne odzovejo vabilu na mejni ugotovitveni postopek, pa je izkazano, da so vabilo prejeli, se ugotovi posestna meja na podlagi izjav navzočih lastnikov oziroma uporabnikov. V takem primeru pozove uradna oseba, ki vodi postopek, odsotne lastnike oziroma uporabnike, da v določenem roku v njegovih uradnih prostorih podpišejo ugotovitveni zapisnik; če pozvani ne podpišejo zapisnika, je treba postopati po določbah prejšnjega odstavka; če se pozvani ne odzovejo vabilu, se posestna meja ugotovi na podlagi izjav lastnikov oziroma uporabnikov, ki so sodelovali v mejnem ugotovitvenem postopku.

Če se vabilu na mejni ugotovitveni postopek ni odzval nihče od povabljenih lastnikov oziroma uporabnikov, pa je izkazano, da so vabilo prejeli, se posestna meja ugotovi tako, da se prevzame iz podatkov obstoječega zemljiškega katastra.

V primerih iz drugega stavka prvega odstavka in tretjega odstavka tega člena se na območju, kjer ni zemljiškega katastra, ugotovi posestna meja v približnem poteku in to s poizvedovanjem na kraju samem ali na kakšen drug način; če to ni mogoče, se posestna meja ne ugotovi.

Ugotovitev posestne meje na podlagi obstoječega zemljiškega katastra, na podlagi enostranskih izjav lastnikov oziroma uporabnikov ali pa na podlagi poizvedovanj na kraju samem v primerih iz prejšnjih odstavkov tega člena ne posega v lastninske in druge pravice lastnikov oziroma uporabnikov.

16. člen

O vseh dokončnih odločitvah glede posestnih meja mora sodišče obvestiti pristojni občinski geodetski organ.

17. člen

Če se v mejnem ugotovitvenem postopku ugotovi, da je posestna meja v nasprotju s pogoji, ki so določeni v urbanističnem ali zazidalnem načrtu, mora uradna oseba, ki vodi postopek, o tem obvestiti pristojni občinski upravni organ.

III. Izdelava zemljiškega katastra

18. člen

Za izdelavo zemljiškega katastra skrbi SR Slovenija ob sodelovanju občin. SR Slovenija programira in financira opravila izdelave zemljiškega katastra, ki se nanašajo na zemljiško-katastrsko izmero, katastrsko klasifikacijo in bonitiranje zemljišč. Skladno s programom SR Slovenije iz prejšnjega odstavka občine programirajo in financirajo tista opravila izdelave zemljiškega katastra, ki jih je po tem zakonu dolžan izvršiti občinski geodetski organ.

19. člen.

Ne glede na določbe prejšnjega člena, programira in financira SR Slovenija celotno izdelavo zemljiškega katastra za območja, v katerih ta še ne obstoja ter sofinancira vsa opravila iz pristojnosti občine v zvezi z izdelavo zemljiškega katastra v manj razvitih občinah.

20. člen

Podatki zemljiško-katastrske izmere in katastrske klasifikacije zemljišč morajo biti javno razgrnjeni.

Razgrnitev opravi pristojni občinski geodetski organ.

21. člen

O kraju in času razgrnitve mora občinski geodetski organ obvestiti javnost na krajevno običajen način.

Organ iz prejšnjega odstavka tega člena je dolžan pismeno povabiti na razgrnitev vse prizadete lastnike oziroma uporabnike, da pregledajo razgrnjeni elaborat zemljiško-katastrske izmere oziroma katastrske klasifikacije zemljišč.

22. člen

Lastniki oziroma uporabniki, ki se strinjajo z razgrnjenimi podatki, to potrdijo s svojim podpisom v elaboratu razgrnitve; če se ne strinjajo, lahko podajo uradni osebi, ki vodi razgrnitev, svoj ugovor in sicer v roku 8 dni.

Občinski geodetski organ odloči o ugovoru z odločbo; če ugovoru ugodi, spremeni tudi stanje v elaboratu zemljiško-katastrske izmere oziroma katastrske klasifikacije zemljišč.

Zoper odločbo iz prejšnjega odstavka je dovoljena pritožba na Geodetsko upravo SR Slovenije.

Če se lastniki oziroma uporabniki niso odzvali vabilu na razgrnitev, pa je izkazano, da so vabilo prejeli oziroma če na razgrnitvi niso hoteli podpisati, da se strinjajo s podatki razgrnjenega elaborata, čeprav niso ugovarjali, se šteje, da se strinjajo s podatki razgrnjenega elaborata.

23. člen

Na podlagi podatkov, dobljenih z zemljiško-katastrsko izmero, katastrsko klasifikacijo ali z drugimi uradnimi ugotovitvami se izdelata zemljiško-katastrski operat.

Zemljiško-katastrski operat izdelata občinski geodetski organ.

V zemljiško-katastrskem operatu morajo biti posebej izkazani tisti podatki, ki tvorijo osnovo za vodenje evidenc o nepremičninah in za določanje prispevkov in davkov (v nadaljnjem besedilu: lastninsko-davčni katastrski operat) in posebej za ostale podatke (v nadaljnjem besedilu: prostorski katastrski operat).

IV. Vzdrževanje zemljiškega katastra

24. člen

Vzdrževanje zemljiškega katastra obsega spremljanje in ugotavljanje sprememb, ki so nastale glede na podatke zemljiško-katastrskega operata, ter njihovo izvedbo v tem operatu.

Za vzdrževanje zemljiškega katastra skrbi občina.

Vzdrževajne opravlja občinski geodetski organ.

25. člen

Lastniki oziroma uporabniki so dolžni prijaviti pristojnemu občinskemu geodetskemu organu vsako spremembo v vrsti rabe zemljišča in spremembo, ki vpliva na katastrski razred in sicer v 30 dneh od nastale spremembe.

Sodišča so dolžna sproti pošiljati pristojnemu občinskemu geodetskemu organu sklepe in druge akte, s katerimi odločajo o spremembi lastnika oziroma uporabnika zemljišča.

26. člen

Spremembe glede vrste rabe zemljišča in spremembe, ki vplivajo na katastrski razred, se ugotovijo in izvedejo v zemljiško-katastrskem operatu na prijavo lastnika oziroma uporabnika ali pa po uradni dolžnosti.

Spremembe glede posestne meje parcele se ugotovijo in izvedejo v zemljiško-katastrskem

operatu na zahtevo lastnika oziroma uporabnika ali pa po sklepu sodišča oziroma po odločbi pristojnega občinskega upravnega organa.

27. člen

Izvedba sprememb v zemljiško-katastrskem operatu glede posestne meje parcele se sme opraviti le na podlagi predhodno izvršene parcelacije zemljišča.

Posestne meje s parcelacijo zajetih in novoosnovanih parcel se ugotovijo in zamejničijo v mejnem ugotovitvenem postopku po določbah 14. do 17. člena tega zakona. Stroški za izvedbo parcelacije zemljišč bremenijo tistega, ki je za to vložil zahtevo; če se parcelacija opravi po sklepu sodišča oziroma po odločbi pristojnega občinskega upravnega organa pa tistega, ki ga določi sodišče oziroma pristojni občinski upravni organ.

28. člen

V primerih razlastitve oziroma prisilnega prenosa pravice uporabe v zvezi z gradnjo ali rekonstrukcijo komunikacij, plinovodov, daljnovodov, naftovodov in podobno oziroma v zvezi z regulacijo vodnih tokov je investitor del dolžan na svoje stroške poskrbeti za izvršitev ustrezne parcelacije zemljišč zaradi izvedbe nastalih sprememb v zemljiškem katastru in zemljiški knjigi.

Investitor iz prejšnjega odstavka je dolžan vročiti pristojnemu občinskemu geodetskemu organu celoten elaborat parcelacije zemljišč, in sicer v enem letu po dokončani gradnji ali rekonstrukciji objekta.

29. člen

Občinska skupščina lahko pooblasti za opravljanje parcelacij zemljišč geodetsko organizacijo združenega dela, ki je v skladu z zakonom ustanovljena za opravljanje operativnih del v zadevah geodetske službe.

Organizacija združenega dela iz prejšnjega odstavka tega člena je dolžna na zahtevo opravičenca izvršiti vsako parcelacijo zemljišč v 6 mesecih od vložitve zahteve in odstopiti pristojnemu občinskemu geodetskemu organu celoten elaborat parcelacije zaradi izvedbe sprememb v zemljiško-katastrskem operatu.

30. člen

Občinski geodetski organ je dolžan do 15. februarja naslednjega leta izvesti v zemljiško-katastrskem operatu vse spremembe glede:

1. vrsta rabe in katastrskega razreda zemljišč, če so bile v teku leta pravilno prijavljene do 30. aprila oziroma, če jih je sam po uradni dolžnosti ugotovil do 31. oktobra;
2. posestne meje in površine parcele, ki so nastale zaradi parcelacije zemljišč, če mu je bila zahteva za parcelacijo dana do 30. aprila oziroma če mu je bil elaborat parcelacije, ki ga je izdelala pooblaščenca geodetska organizacija združenega dela, vročen do 31. oktobra;
3. lastnika oziroma uporabnika zemljišča, če mu je bil sklep sodišča vročen do 30. novembra.

Spremembev oštevilčbi, površini, vrsti rabe in katastrskem razredu parcele, ki so posledica dejanj iz prejšnjega odstavka tega člena, ugotovi občinski geodetski organ z

odločbo, zoper katero je dovoljena pritožba na Geodetsko upravo SR Slovenije.

Občinski geodetski organ mora sproti izvajati spremembe in dopolnitve v posameznih delih prostorskega katastrskega operata, v celoti pa jih mora izvesti v tem operatu do 15. februarja naslednjega leta, če je sprememba oziroma dopolnitev nastala do 31. oktobra.

31. člen

Občinski geodetski organ je dolžan sproti seznanjati sodišče o vseh spremembah glede oštevilčbe, posestne meje, površine in vrste rabe parcele, ki jih je ugotovil bodisi po prijavi ali zahtevi bodisi po uradni dolžnosti.

Sodišča obveščajo občinske geodetske organe o vpisih, ki so jih izvršila v zemljiški knjigi na podlagi naznanil iz prejšnjega odstavka.

32. člen

Za vsako katastrsko občino se mora najmanj vsakih 15 let enkrat opraviti primerjava stanja v zemljiško-katastrskem operatu s stanjem v naravi glede na vrsto rabe zemljišč in ugotovljene spremembe izvesti v zemljiško-katastrski operat.

Ko se v eni ali več katastrskih občin bistveno spremenijo naravni ali gospodarski pogoji za kmetijsko in gozdno proizvodnjo, ki zahtevajo spremembo katastrskih razredov zemljišč, se mora za te katastrske občine opraviti primerjava stanja v zemljiškem katastru s stanjem v naravi ter ugotovljene spremembe izvesti v zemljiško-katastrski operat.

Spremembe, ki so ugotovljene na podlagi primerjav iz prejšnjih odstavkov, se javno razgrnejo po določbah 21., 22. in 23. člena tega zakona.

V. P o s e b n e d o l o č b e

33. člen

Prenos posestnih meja v naravno tako, kot so označene v zemljiškem katastru, se izven sodnega postopka lahko opravi le na zahtevo in na stroške lastnika oziroma uporabnika in to le pod naslednjimi pogoji:

1. da ne teče sodni postopek zaradi posestne meje glede prizadete parcele;
2. da so prizadeti lastniki oziroma uporabniki pismeno izjavili, da se strinjajo, da se posestna meja uradno vzpostavi po podatkih zemljiškega katastra;
3. da za območje parcele v postopku obstoje zanesljivi izvirni numerični podatki predhodno opravljenih zemljiško-katastrskih meritev, oziroma da so obstoječi zemljiško-katastrski načrti toliko zanesljivi, da je možno na njihovi podlagi vzpostaviti posestno mejo v predpisani dopustni natančnosti.

34. člen

V okviru zemljiško-katastrskega operata se vodi posebna evidenca o zemljiščih in zgradbah v družbeni lastnini.

35. člen

Direktor Geodetske uprave SR Slovenije izda v dveh letih od uveljavitve tega zakona podrobnejše predpise za njegovo izvrševanje.

VI. Kazenske določbe

36. člen

Z denarno kaznijo do 10.000 dinarjev se kaznuje za prekršek organizacija združenega dela ali druga pravna oseba:

1. če ne dovoli dostopa na svoje zemljišče pooblaščenim izvajalcem del na zemljiškem katastru (10. člen);
2. če uniči, poškoduje ali samovoljno premesti mejno označbo (drugi odstavek 12. člena);
3. če v predpisanem roku ne prijavi nastale spremembe po določbah 25. člena.

Z denarno kaznijo do 500 dinarjev se kaznuje za prekršek iz prejšnjega odstavka tudi odgovorna oseba organizacije združenega dela ali druge pravne osebe.

37. člen

Z denarno kaznijo do 1.000 dinarjev se kaznuje za prekršek občan za dejanje iz 1. do 3. točke prvega odstavka prejšnjega člena.

VII. Prehodne in končne določbe

38. člen

Najpozneje v petih letih od uveljavitve tega zakona se mora lastniško-davčni katastrski operat ukladiti z dejanskim stanjem glede katastrskih kultur: plantažni sadovnjaki, barijanski travniki, hmeljišča in gozdne plantaže.

39. člen

Najpozneje v 5 letih od uveljavitve tega zakona so občine dolžne naložiti prostorski katastrski operat za območja, za katera je izdelan oziroma se predvideva izdelava urbanističnega načrta; najpozneje v 8 letih pa za celotno območje občine.

40. člen

Najpozneje v 8 letih od uveljavitve tega zakona se mora izdelati zemljiški kataster za območja, kjer ta še ne obstoji.

41. člen

Dokler Izvršni svet Skupščine SR Slovenije ne odloči o območju in imenih katastrskih okrajev, veljajo sedanji okraji z območji in imeni po evidenci Geodetske uprave SR Slovenije.

42. člen

Ne glede na določbe 18. in 19. člena tega zakona se do leta 1975 financira izdelava zemljiškega katastra po kriterijih odloka o finančnem programu za financiranje geodetskih del na območju SR Slovenije za obdobje 1971-1975 (Ur. list SRS, št. 26-167/71)

43. člen

Z dnem uveljavitve tega zakona se preneha voditi posebna evidenca nepremičnin v družbeni lastnini, ki se vodi po določbah odloka o evidenci nepremičnin Splošnega ljudskega premoženja (Ur. list LRS, št. 40/57). Ustrezne spise prevzamejo občinski geodetski organi.

44. člen

Z dnem, ko začne veljati ta zakon, se prenehajo uporabljati na območju SR Slovenije določbe uredbe o izdelavi izmeritve zemljiškega katastra in njenem vzdrževanju (Ur. list SFRJ, št. 44/67), ki se nanašajo na zemljiški kataster.

Z dnem, ko začne veljati ta zakon, preneha veljati odlok o evidenci nepremičnin Splošnega ljudskega premoženja (Ur. list LRS, št. 40/57) in vsi predpisi, ki so izdani na njegovi podlagi.

45. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v Uradnem listu SRS.

ZAKON O TEMELJNI GEODETSKI IZMERI

I. Splošne določbe

1. člen

S temeljno geodetsko izmero se zagotavlja izdelava in vzdrževanje mreže temeljnih geodetskih točk, temeljnih topografskih načrtov, temeljnih topografskih kart in preglednih kart SR Slovenije.

Zadeve temeljne geodetske izmere so zadeve splošnega pomena ^{za} SR Slovenijo.

Za temeljno geodetsko izmero veljajo enotni sistem, določen s tem zakonom in enotni tehnični normativi, ki so predpisani na podlagi tega zakona.

2. člen

Lastniki oziroma uporabniki nepremičnin morajo dovoliti dostop do svojih nepremičnin zaradi opravljanja del temeljne geodetske izmere ter dovoliti postavitve izmeritvenih znamenj in oznak na teh nepremičninah.

Če je bila pri opravljanju del temeljne geodetske izmere povzročena škoda, ima lastnik oziroma uporabnik pravico zahtevati odškodnino od organa oziroma od organizacije, ki je ta dela opravila.

3. člen

Zadeve temeljne geodetske izmere opravlja za geodetske zadeve pristojni občinski upravni organ (v nadaljnjem besedilu: občinski geodetski organ) in Geodetska uprava SR Slovenije, razen tistih zadev, ki jih v skladu s posebnim zakonom opravljajo geodetske organizacije združenega dela.

II. Izvedba temeljne geodetske izmere

4. člen

Na vsem območju SR Slovenije se postavi mreža temeljnih geodetskih točk, ki obsega mreži temeljnih geodetskih točk višjih in nižjih redov.

Za celotno ozemlje SR Slovenije se izdelajo temeljni topografski načrti v merilu 1:5000 ali 1:10.000, temeljne topografske karte in pregledne karte SR Slovenije.

Za mesta in naselja kakor tudi za druga območja, kjer je predvidena intenzivna izraba prostora, se izdelajo poleg temeljnih topografskih načrtov v merilu iz prejšnjega odstavka tudi temeljni topografski načrti v enem od naslednjih meril 1:500, 1:1000, 1:2000, 1:2500 (v nadaljnjem besedilu: temeljni topografski načrti v večjem merilu).

5. člen

Mrežo temeljnih geodetskih točk je potrebno vzdrževati z obnovo uničenih točk, temeljne topografske načrte s tekočim usklajevanjem in reambulacijo, temeljne topografske in pregledne karte SR Slovenije pa z reambulacijo.

Reambulacijo temeljnih topografskih načrtov v večjem merilu ⁱⁿ 1:5000, ki zajemajo mesta je treba opraviti najmanj vsakih 5 let, ostalih temeljnih topografskih načrtov, topografskih kart in preglednih kart SR Slovenije pa najmanj vsakih 15 let.

6. člen

Postavitev mreže temeljnih geodetskih točk, izdelava in reambulacija temeljnih topografskih načrtov, temeljnih topografskih kart ter preglednih kart SR Slovenije se izvajajo po srednjeročnih in letnih programih geodetskih del.

SR Slovenija programira in financira postavitev mreže temeljnih geodetskih točk, izdelavo in reambulacijo temeljnih topografskih načrtov v merilu 1:5000 in 1:10.000 ter temeljnih topografskih kart in preglednih kart SR Slovenije.

Občine programirajo in financirajo izdelavo in reambulacijo temeljnih topografskih načrtov v večjem merilu.

Srednjeročne programe geodetskih del iz drugega odstavka tega člena sprejme Skupščina SR Slovenije, potem ko je dobila mnenje občinskih skupščin, letne programe geodetskih del pa sprejme Izvršni svet Skupščine SR Slovenije ali organ, ki ga on pooblasti.

7. člen

Obnovo uničenih temeljnih geodetskih točk višjih redov opravlja Geodetska uprava SR Slovenije, obnovo temeljnih geodetskih točk nižjih redov ter tekoče usklajevanje temeljnih topografskih načrtov pa opravlja občinski geodetski organ.

III. Varovanje izmeritvenih znamenj in oznak

8. člen

Prepovedano je odstranjevanje, poškodovanje, uničenje, zasutje ali samovoljna prestavitev izmeritvenih znamenj in oznak.

Lastniki, uporabniki oziroma upravljalci nepremičnin, na katerih so izmeritvena znamenja in oznake, so dolžni prijaviti občinskemu geodetskemu organu vsako odstranitev, poškodbo, uničenje, zasutje ali samovoljno prestavitev teh znamenj in oznak in sicer v roku 30 dni od dneva, ko so zvedeli za spremembo.

Občinski geodetski organ je dolžan pisмено obvestiti lastnika oziroma uporabnika nepremičnin o vrsti in legi izmeritvenih znamenj in oznak, ki so postavljene na njegovem zemljišču, oziroma objektu, ter ga opozoriti na dolžnosti iz prejšnjih odstavkov.

Občinska skupščina lahko predpiše posebne ukorepe za zavarovanje izmeritvenih znamenj in oznak.

9. člen

Na zahtevo lastnika oziroma uporabnika nepremičnin se lahko dovoli prestavitev izmeritvenega znamenja oziroma oznake, če so zato utemeljeni razlogi.

Zahteva za prestavitev se vloži pri občinskem geodetskem organu.

O zahtevi za prestavitev izmeritvenih znamenj oziroma oznak temeljnih geodetskih točk višjih redov odloči Geodetska uprava SR Slovenije, o zahtevi za prestavitev izmeritvenih znamenj oziroma oznak ostalih geodetskih točk pa občinski geodetski organ. Stroški za prestavitev izmeritvenih znamenj oziroma oznak temeljnih geodetskih točk višjih redov bremenijo SR Slovenijo, stroški za prestavitev izmeritvenih znamenj oziroma oznak ostalih geodetskih točk pa občina.

IV. Arhiviranje, izdajanje in uporaba podatkov temeljne geodetske izmere

10. člen

Elaborati mreže temeljnih geodetskih točk, temeljnih topografskih načrtov ter temeljnih topografskih kart in preglednih kart SR Slovenije se hranijo pri Geodetski upravi SR Slovenije in pri občinskem geodetskem organu.

Direktor Geodetske uprave SR Slovenije določi, kateri podatki iz prejšnjega odstavka se hranijo pri Geodetski upravi SR Slovenije, in kateri pri občinskem geodetskem organu ter način, kako se hranijo.

Podatki o temeljnih geodetskih točkah, temeljni topografski načrti ter temeljne topografske karte se razmnožijo v zmanjšanem formatu in se hranijo pri Geodetski upravi SR Slovenije.

11. člen

Podatki temeljne geodetske izmere so javni, razen tistih, ki se po posebnih predpisih štejejo za podatke pomembne za narodno obrambo

Ne glede na določbe prejšnjega odstavka se lahko izdajo organom ter organizacijam združenega dela in drugim organizacijam ter občanom tudi podatki temeljne geodet-

ske izmere, pomembni za narodno obrambo, vendar le za namen^e za katere izkažejo upravičen interes, kolikor ni z drugimi predpisi drugače določeno. Občanom se podatki iz prejšnjega odstavka lahko izdajo samo v izvlečkih, če izkažejo za to utemeljen interes.

12. člen

Načrti, karte in drugi podatki temeljne geodetske izmere se izdajo proti plačilu predpisanih taks in ustreznih stroškov razmnoževanja.

Za izdajanje tiskanih kopij temeljnih topografskih načrtov ter temeljnih topografskih kart in preglednih kart SR Slovenije se zaračunavajo samo stroški tiskanja po ceniku, ki ga predpiše predstojnik upravnega organa za geodetske zadeve, tiste družbenopolitične skupnosti, ki financira tisk ter načrtov in kart.

13. člen

Državni organi, organizacije združenega dela in druge organizacije lahko ob upoštevanju posebnih predpisov o izdelavi in izdajanju kartografskih publikacij uporabijo temeljne topografske načrte, temeljne topografske karte in pregledne karte SR Slovenije za izdelavo kartografskih publikacij, morajo pa o tem predhodno pisмено obvestiti Geodetsko upravo SR Slovenije.

V teh publikacijah se morajo navesti temeljni podatki o izvoru, merilu, izdatelju in letnici izdelave temeljnih topografskih načrtov, temeljnih topografskih kart oziroma preglednih kart SR Slovenije. Dva izvoda take kartografske publikacije morajo brezplačno odstopiti Geodetski upravi SR Slovenije v roku 30 dni po izdaji kartografske publikacije.

Državni organi, organizacije združenega dela in druge organizacije morajo navesti podatke iz prvega stavka prejšnjega odstavka tudi pri izdelavi dokumentov v uradne namene.

V. P o s e b n e d o l o č b e

14. člen

Kadar organizacija združenega dela ali druge organizacije naročajo ali opravljajo aerofotosnemanje ali geodetska merjenja, da bi dobile aerofotoposnetke ozemlja oziroma podatke potrebne za geodetske točke, načrte in karte, ki jih rabijo za svoje potrebe so dolžne:

- prijaviti aerofotosnemanje in geodetsko merjenje občinskemu geodetskemu organu najmanj 15 dni pred pričetkom del, pri tem morajo dati podatke o območju, obsegu, merilu, metodi snemanja, datumu začetka in predvidenem datumu zaključka;
- brezplačno odstopiti temu organu, če to zahteva, kopije načrtov in kart ter elaboratov v namene uporabe in izdajanja.

15. člen

Če se predvideva izdelava geodetskih načrtov in kart v merilu 1:5000 ali manjšem merilu, ali če se namerava opraviti aerofotosnemanje, mora občinski geodetski organ to takoj sporočiti Geodetski upravi SR Slovenije.

Izvajalci izdelave geodetskih načrtov in kart v merilu 1:5000 ali manjšem in izvajalci aerofotosnemanja morajo na zahtevo Geodetske uprave SR Slovenije brezplačno odstopiti po eno kopijo načrta in kart ter aerofotoposnetkov, v roku dveh let po končanem aerofotosnemanju pa brezplačno odstopiti Geodetski upravi SR Slovenije negative aerofotoposnetkov zaradi njihovega arhiviranja, uporabe in izdajanja po določilih 11. in 12. člena tega zakona.

16. člen

Direktor Geodetske uprave SR Slovenije izda v dveh letih od uveljavitve tega zakona podrobnejše predpise za njegovo izvrševanje.

VI. Kazenske določbe

17. člen

Z denarno kaznijo do 10.000 dinarjev se kaznuje za prekršek organizacija združenega dela ali druga pravna oseba:

1. če ne dovoli opravljati del temeljne geodetske izmere ali postavitve izmeritvenih znamenj in oznak na svojih nepremičninah (prvi odstavek 2. člena);
2. če odstrani, uniči, poškoduje, zasuje ali samovoljno prestavi izmeritveno znamenje ali oznako (prvi odstavek 8. člena),
3. če v določenem roku ne prijavi občinskemu geodetskemu organu odstranitve, poškodbe, uničenja, zasutja ali samovoljne postavitve izmeritvenih znamenj oziroma oznak (drugi odstavek 8. člena);
4. če izda kartografsko publikacijo pa o tem ne obvesti Geodetske uprave SR Slovenije ali Geodetski upravi SR Slovenije ne odstopi 2 izvodov kartografske publikacije (prvi in drugi odstavek 13. člena);
5. če pri uporabi temeljnih topografskih načrtov, temeljnih topografskih kart in preglednih kart SR Slovenije ne navede v izdelku podatkov o geodetskih osnovah (drugi in tretji odstavek 13. člena);
6. če ne prijavi aerofotosnemanja in geodetskega merjenja (prva alineja 14. člena);
7. če ne izroči kopij načrtov, kart elaboratov in aerofotoposnetkov oziroma negativov aerofotoposnetkov, kadar jih pristojni upravni organ za geodetske zadeve zahteva (druga alineja 14. člena in drugi odstavek 15. člena).

Z denarno kaznijo do 1.000 dinarjev se kaznuje za prekršek iz prejšnjega odstavka odgovorna oseba v organizaciji združenega dela ali drugi pravni osebi.

18. člen

Z denarno kaznijo do 2.000 dinarjev se kaznuje za prekršek občan za dejanja iz 1. do 3. točke prvega odstavka 17. člena, kolikor ni tako dejanje kaznivo po kazenskem zakoniku.

VII. Prehodne in končne določbe

19. člen

V obdobju do 1975 se izvaja, ne glede na določbe tega zakona, izdelava temeljnih topografskih načrtov v merilu 1:500 do 10.000 po določbah odloka o finančnem programu za financiranje geodetskih del na območju SR Slovenije za obdobje 1971-1975 (Uradni list SRS, št. 26-167/71).

Ne glede na določbe 6. člena tega zakona sofinancira SR Slovenija v obdobju 1976 do 1980 izdelavo temeljnih topografskih načrtov v večjem merilu, in sicer največ do polovice stroškov glede na razvitost posameznih občin. Kriterije za sofinanciranje, programiranje in izvajanje izdelave teh načrtov določijo z družbenim dogovorom SR Slovenija in občine. Za SR Slovenijo sklene družbeni dogovor Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

20. člen

Občinski geodetski organ je dolžan v dveh letih po uveljavitvi tega zakona pismeno obvestiti lastnike oziroma uporabnike nepremičnin o vrsti in legi izmeritvenih znamenj temeljnih geodetskih točk postavljenih pred uveljavitvijo tega zakona.

21. člen

Z dnem, ko začne veljati ta zakon, se prenehajo uporabljati na območju SR Slovenije določbe uredbe o izdelavi izmeritve in zemljiškega katastra in njenem vzdrževanju (Uradni list SFRJ, št. 44/67), ki se nanašajo na izmeritev zemljišč.

22. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v Uradnem listu SRS.

Stanko MAJCEN

PROGRAM GEODETSKIH DEL ZA LETO 1974 IN IZVAJANJE
SREDNJEROČNEGA PROGRAMA

1. Program geodetskih del za 1974 leto

V skladu z odlokom o finančnem programu za financiranje geodetskih del na območju SR Slovenije za obdobje 1971-1975 (Ur. l. SRS, št. 26/71) je Izvršni svet Skupščine SR Slovenije sprejel na predlog Geodetske uprave SRS sklep o določitvi programa geodetskih del za leto 1974 (Ur. l. SRS, št. 17/74). S tem programom so sredstva republike v znesku 13.000.000 din uporabijo za naslednja dela: za izdelavo osnovne državne karte 1:5000 in 1:10.000, za izdelavo topografsko-katastrskih načrtov 1:1000, za študijo o bonitiranju zemljišč in revizijo vzorčnih parcel, za izdelavo topografske karte 1:25.000 in ciklično aerosnemanje ter za študijsko-raziskovalno dejavnost.

Posamezna navedena dela sofinancirajo tudi občine in ostali sofinancerji republiškega značaja, kot so: Republiška skupnost za ceste, Vodni sklad SRS, Raziskovalna skupnost Slovenije, Zavod SRS za regionalno prostorsko planiranje in Poslovno združenje gozdno gospodarskih organizacij. Višina udeležbe republike, občin in ostalih sofinancerjev pri navedenih delih je razvidna iz naslednjega pregleda:

Osnovna državna karta 1:5000 in 1:10.000	4.886.579,95	2.623.046,65	557.000,00	8.066.626,60
Topografsko-kata- strski načrti 1:1000	4.640.420,05	2.735.968,80	-	7.376.388,85
Bonitiranje zemljišč in revizija vzorčnih parcel	300.000,00	-	-	300.000,00
Topografska karta 1:25.000 in ciklično aerosnemanje	2.420.000,00	318.000,00	1.094.450,00	3.832.450,00
Študijsko raziskovalna dejavnost	753.000,00			753.000,00
Skupaj	13.000.000,00	5.677.015,45	1.651.450,00	20.328.465,45

Stanko MAJCEN, dipl. ing.
Geodetska uprava SRS

Za skupna sredstva 20,328.465,45 din, ki jih prispevajo v letu 1974 republika, občine in ostali sofinancerji, bodo opravljena naslednja dela:

- izdelana bo osnovna državna karta 1:5000 oziroma 1:10.000 za 94.598 obračunskih hektarjev;
- izdelani bodo topografsko katastrskih načrti 1:1000 naselij v obsegu 1255 obračunskih hektarjev in razvito bo 283 točk poligonske mreže v 2naseljih;
- nadaljevala se bo revizija vzorčnih parcel po katastrskih okrajih in opravljen bo preizkus metodologije bonitiranja tal ter izdelani bosta študiji o vplivu klime na oceno bonitete rastišča in o določitvi kategorij primernosti zemljišč za agrotehniko;
- izdelana bo topografska karta 1:25.000 za 45 listov in opravljena bodo začetna dela izdelave za naslednjih 60 listov karte;
- opravljeno bo aerosnemanje za cca 500.000 ha;
- opravljena bodo analitično-raziskovalna dela, potrebna za določitev tehničnih normativov geodetskih podzakonskih predpisov in študije o uvajanju novih tehnologij v izdelavi in reprodukciji geodetskih načrtov in kart.

Glede na to, da se izdelava osnovne državne karte in topografsko-katastrskih načrtov izvaja po večletnih pogodbah, so v skladu s pogodbami z izvajalcem republika in občine dolžne plačevati tudi podražitve. Tako bo od skupnih sredstev v letošnjem letu republika plačala na račun podražitev del 1,292.220,00 din, občine pa cca 600.000 din.

2. Izvajanje programa geodetskih del za obdobje 1971-1975

Ker je do konca srednjeročnega programa samo še eno leto, bo vsekakor zanimivo videti, kako se izvaja srednjeročni program in kakšne probleme in težave imamo pri izvršitvi tega.

Za izvajanje srednjeročnega programa geodetskih del, ki so bila opravljena v letih 1971, 1972, 1973 ali bodo v tem in prihodnjem letu po že sklenjenih pogodbah, bodo republika, občine in ostali sofinancerji prispevali za posamezna dela naslednja sredstva (zaokroženo v tisočih dinarjev):

	Republika din	Občine din	Ostali din	Skupaj din
osnovna državna karta 1:5000 in 1:10.000	13,117.000	9,303.000	3,900.000	26,320.000
topografsko-katastrski načrti 1:500 in 1:1000	20,301.000	14,746.000	-	35,047.000
bonitiranje zemljišč in revizija vzorčnih parcel	400.000	-	-	400.000
topografske karte in ciklično aerosnemanje	5,122.000	318.000	2,804.000	8,244.000
študijsko raziskovalna dejavnost	753.000	-	-	753.000
Skupaj	39,693.000	24,367.000	6,704.000	70,764.000

Pri udeležbi občin so upoštevana le sredstva za izvajanje topografsko katastrske izmeritve, ki jih je republika sofinancirala. V nekaj primerih pa so občine same financirale izdelavo topografsko-katastrskih načrtov, ker republiških sredstev ni bilo več na razpolago za tiste občine. Iz zneskov republike lahko ugotovimo, da je trenutno (konec aprila 1974) še pogodbeno neangažiranih 7,642.000 din za izdelavo osnovne državne karte in topografsko katastrskih načrtov in 825.000 din za topografske karte, regionalno geodetsko dokumentacijo republike, bonitiranje zemljišč, ciklično aerosnemanje ter študijsko raziskovalno dejavnost.

Za skupna sredstva 70,764.000 din, ki jih v obdobju 1971-75 prispevajo republika, občine in ostali sofinancerji za izvedbo del po že sklenjenih pogodbah, bodo opravljena naslednja geodetska dela:

- izdelana bo osnovna državna karta za 445.377 ha, od tega v merilu 1:5000 279.753 ha in v merilu 1:10.000 165.624 ha;
- izdelani bodo topografsko-katastrski načrti naselij v obsegu 9.455 ha v merilu 1:500 oziroma 1:1000;
- dela v zvezi z bonitiranjem in revizijo vzorčnih parcel po katastrskih okrajih, predvidena za leto 1974 in ^{že} opravljena dela v letu 1973, ki so: postavitve meril za uvrščanje talnih enot v razvojne stopnje iz za določitev točk bonitete tal;
- izdelava topografske karte 1:25.000 za celotno območje republike ter preglednih kart SR Slovenije 1:400.000 in 1:750.000 in aerosnemanje za cca 500.000 ha;
- študijsko-raziskovalna dejavnost, ki je predvidena za leto 1974.

Primerjava sredstev geodetskih del, ki jih sofinancirajo republika in občine po srednjeročnem programu geodetskih del s sredstvi in deli, po že sklenjenih pogodbah nam daje naslednje stanje:

	PROGRAM 1971-75		Izvajanje programa 1971-75 (po že sklenjenih pogodbah)	
	sredstva din	obseg ha	sredstva	obseg
osnovna državna karta	23,700.000	789.500	26,320.000	445.377 ha
topografsko-katastrski načrti	53,570.000	17.394	35,047.000	9.455 ha
ažuriranje zemljiškega katastra	6,840.000	684.678	-	-
Skupaj	84,110.000		61,367.000	

Iz zgornjega pregleda je razvidno, da bo po že sklenjenih pogodbah porabljeno za izdelavo osnovne državne karte cca 10% več sredstev, kot je bilo predvideno, da jih bodo prispevali republika, občine in ostali sofinancerji republiškega značaja, ter da je v izdelavi cca 57% predvidene izdelave osnovne državne karte. Razloge za tako velik razkorak v procentih vloženih sredstev in izdelano karto je iskati v podražitvah, saj je program temeljil na cenah za leto 1970 ter izpadu federacije pri sofinanciranju karte.

Ugodnejša je situacija pri izdelavi topografsko-katastrskih načrtov, saj je porabljeno po sklenjenih pogodbah skupaj približno 65% sredstev, izdelano pa bo s temi sredstvi cca 54% predvidene izdelave topografsko-katastrskih načrtov. Kljub podražitvam del je bilo možno to doseči z uvedbo fotogrametrične metode izmeritve in s spremembo merila 1:500 v 1:1000.

Kot je iz zgornjega pregleda razvidno, se dela ažuriranja zemljiškega katastra sploh niso pričela izvajati in se tudi ne bodo. Sredstva iz tega naslova se bodo porabila za izdelavo osnovne državne karte in topografsko-katastrskih načrtov. Primerjava predvidenih in porabljenih sredstev samo republike in občin za osnovno državno karto in topografsko-katastrske načrte pa daje naslednjo sliko:

	Program 1971-1975		Izvajanje programa (že sklenjene pogodbe)	
	znesek din	%	znesek din	%
osnovna državna karta				
- republika	10,440.000	53,8	13,117.000	58,6
- občine	8,960.000	46,2	9,303.000	41,4
- skupaj	19,400.000	100,00	22.420.000	100,00
topografsko-katastrski načrti				
-republika	27,200.000	50,7	20,301.000	57,9
-občina	26,370.000	49,7	14,746.000	42,1
-skupaj	53,570.000	100,00	35,047.000	100,00

Iz zgornjega pregleda ugotovimo, upoštevajoč procentualno udeležbo, da bistvenega razkoraka med predvidenim sofinanciranjem med republiko in občinami ni. Pri osnovni državni karti tako republika in občine prispevajo že sedaj več sredstev kot se je predvidevalo po petletnem programu, razen tega pa je tudi procentualni prispevek republike večji, kot je bilo predvideno, predvsem zaradi izpada federacije pri sofinanciranju. Za izvajanje topografsko-katastrske izmeritve zemljišč pa je porabljeno znatno manj sredstev kot se predvideva za petletni program in tudi v celoti ne bodo porabljena predvidena sredstva niti v republici niti v občini za topografsko-katastrske načrte, temveč bodo porabljena za izdelavo osnovne državne karte. Razlika med % udeležbe v programu in dejanskim je predvsem v tem, ker so izpadla dela, kjer je po programu predvideni procent udeležbe republike najmanjši.

Končno želim navesti še osnovna načela, ki jih Geodetska uprava SRS uporablja pri izvajanju srednjeročnega programa geodetskih del že od 1973 leta naprej, ko je ugotovila, da srednjeročnega programa po obsegu ne bo možno izvršiti zaradi podražitev in izpada sredstev federacije za osnovno državno karto in ker dodatni republiških sredstev za te namene ne bo. Ta načela so v glavnem naslednja:

- ažuriranje zemljiškega katastra se ne izvaja in se ta sredstva porabijo za izdelavo osnovne državne karte in topografsko-katastrskih načrtov ne glede na občino;
- prelivanje sredstev za izdelavo osnovne državne karte topografsko-katastrskih načrtov je oboje stransko možno v okviru občine;

- predvideni znesek federacije pri osnovni državni karti pokrije republika;
- za območje občin, ki ne zagotovijo sredstev za sofinanciranje, se republiška sredstva uporabijo v občini, ki zagotovi svoj delež;
- v primeru takega obsega del, ko republika nima na razpolago potrebnih sredstev v višini po ključu, sprejema Geodetska uprava SRS izjemoma moralne obveznosti, da bo te obveznosti poravnala v času do 1975 leta ali potem, če bo imela zato odobrena potrebna sredstva, oziroma, da se spremeni ključ sofinanciranja.

Ivan BUDER

OSNOVNE KARAKTERISTIKE TOPOGRAFSKE KARTE SR SLOVENIJE 1:25.000*

V kratkem bodo družbeno-politične skupnosti, republiške inštitucije in organizacije združenega dela SR Slovenije lahko uporabljale novo topografsko karto v merilu 1:25.000 za celotno območje republike Slovenije. Nosilec te zelo pomembne akcije za razvoj družbene skupnosti in njenih proizvodnih sil je Geodetska uprava SR Slovenije (GU SRS), karto pa bo izdelal in tiskal Vojaški geografski inštitut (VGI) iz Beograda. To bo prvi primer v Jugoslaviji, da bo območje celotne republike pokrito z novo, enotno in homogeno karto tako velikega merila za potrebe gospodarstva in znanosti. Poleg tega je zelo malo držav, ki se lahko pohvalijo s tako sodobnim izdelkom.

Mnogi uporabniki se bodo srečali s to karto in njeno vsebino kot z novim in svojevrstnim virom informacij o stanju in odnosih v prostoru, zato je zelo koristno, da v kratkem navedemo osnovne podatke o tej karti, njeni vsebini, natančnosti in možno stih uporabe. To pa je tudi dejanski namen tega prispevka.

1. Osnovni podatki

Topografska karta 1:25.000 za območje SR Slovenije se izdeluje na osnovi meritev, ki jih je opravil VGI v razdobju 1956 - 1967 in dopolnilnih meritev iste inštitucije v 1973. in 1974. letu. Prve meritve so opravljene s fotogrametrično metodo. Z isto metodo opravljajo tudi dopolnilne meritve, katerih osnovni namen je ažuriranje vsebine karte, ker so v tem času nastale na zemljišču velike spremembe. Območja izven naše države bodo prikazana na osnovi najnovejših razpoložljivih katografskih materialov.

Karta je izdelana v Gauss-Krügerjevi konformni projekciji, celotno območje SR Slovenije pa je zajeto v peti coni. Geografske dolžine se računajo od začetnega meridiana skozi Greenwich. Na karti so označene geografske koordinate oglišč lista kot tudi številčne vrednosti linij pravokotne koordinatne mreže. Dimenzije lista karte so $7^{\circ}30'' \times 7^{\circ}30''$, okvir lista pa je praktično enakokraki trapez, katerega stranice pred-

Ivan BUDER, dipl.ing.

VGI Beograd

* Z dovoljenjem avtorja je pripravil prevod iz srbohrvatskega teksta in nekatere stvari dopolnil tov. Stanko Majcen, dipl. ing. GU SRS.

stavlja jo v ravnih linijah dele meridiana in paralele. Velikost stranic karte je cca 38,6 x 55,5 cm, površina enega lista karte pa obsega cca 134 km² oziroma 13.400 ha. Osnova za razdelitev je list karte 1:100.000, ki jo je izdal VGI. Vsak list ima ime po najbolj znanem naselju, ki je na njem prikazano.

Celotno območje SR Slovenije pokriva 197 listov karte 1:25.000, od tega zajema 110 listov izključno območje republike, 87 listov pa zajema delno tudi SR Hrvatsko oziroma sosednje države.

Karta bo tiskana v treh kombinacijah in sicer:

- v štirih barvah s popolno vsebino: situacija v črni, relief v sепii, hidrografija v modri, površine pod gozdom in sadovnjaki v zeleni barvi;
- v dveh barvah s popolno vsebino: hidrografija v modri in vsa ostala vsebina v sivi barvi;
- v dveh barvah z nepopolno vsebino: relief v sепii in hidrografija v modri barvi.

V skladu s pogodbo med VGI in GU SRS naj bi tiskali karto 1:25.000 za celotno območje republike do konca 1975. leta, prvih 45 listov pa do konca letošnjega leta in nadaljnjih 60 listov do 31. 6. prihodnjega leta. Konkreten pregled tiska posameznih listov karte je razviden iz grafičnega pregleda v merilu 1:750.000, ki je uporabljen za platnice te številke Geodetskega vestnika. V tem pregledu so označeni in izpisani nazivi vseh listov karte 1:25.000, ki pokrivajo območje republike. Prednaročila za karto sprejema GU SRS. V prednaročilu je cena enega lista posamezne kombinacije tiskane karte na kartografskem papirju: 50 din za štiribarvni tisk s popolno vsebino, 40 din za dvobarvni tisk s popolno vsebino in 30 din za dvobarvni tisk z nepopolno vsebino.

2. Vsebina karte

Po vsebini ta karta zelo detajlno, izčrpno in realno prikazuje prirodne in antropogene objekte in pojave na zemljišču ter zadošča maksimalnim zahtevam za inventarizacijo prostora in njegovega raziskovanja. Zaradi popolnega vpogleda in možnosti sprejemanja ustreznih zaključkov o uporabi te karte je v naslednjih podpoglavjih podana vsebina karte po osnovnih elementih.

2.1. Relief

Relief je prikazan v obliki izohips z 10-metersko osnovno ekvidistanco, zaradi čim jasnejšega in popolnega prikaza zemeljskih oblik pa so uporabljene tudi pomožne izohipse na 5 oziroma na 2,5 metra. S posebnimi znaki so poudarjene skalnate grebenske oblike, stene, plazovi, ledeniki ter manjši ter večji hudourniki. Za prikazovanje mikroreliefa so uporabljeni tudi posebni pogojni znaki, tako da so izražene vse kotline, poglobljenosti in opazni manjši lomi zemljišča. Zaradi lažjega čitanja reliefa so označene padnice, kjer je to potrebno, vsaka 5 osnovna izohipsa pa je izvlečena z debelejšo linijo, na posameznih mestih te izohipse pa so vpisane absolutne višine.

Na karti so načeloma prikazane vse trigonometrične točke, karakteristične terenske oblike in pomembnejši objekti pa so označeni s kotami. Višine trigonometričnih točk in kote so zaokrožene na cele metre, na območjih, kjer so pomožne izohipse siste-

matično izrisane na površini 4 km^2 in večji, pa so zaokrožene na decimeter.

2.2. Hidrografija

Na karti so prikazani vsi stalni in začasni vodni tokovi in kanali, izviri, obalna linija morja ter jezera, mlake, ribniki, močvirja in periodično poplavljenе površine. Poleg tega so prikazani razni objekti, kot so: osamljeni vodnjaki, cisterne z vodo, vidno označeni vodovodi, tuneli za vodo, tlačne cevi, bazeni za vodo in še drugi objekti. Od izvirov so prikazani vsi izviri s kapaciteto nad 2 litra vode v minuti.

Način izrisa rek, potokov in kanalov kaže njihovo stalnost in širino, dopolnilni znaki, ki se vrisujejo (slapovi, kaskade, otoki, sipine, brodovi, označbe plovnosti, vrste obale, spremljajoči useki in nasipi itd.) prikazujejo njihove prirodne in druge značilnosti.

Pri prirodnih jezerih je dana višina srednjega stanja vode, pri umetnih jezerih (akumulacijski bazeni) pa je z obalo jezera podana linija maksimalnega stanja vode. Obale mlak so prikazane po srednjem stanju vode. Kot periodično poplavljenā zemljišča se prikazujejo tiste površine, ki so vsako leto poplavljenе ob določenem času.

Na tej karti je prikazana hidrografija v takem obsegu in na način, da je možno direktno ali pa z interpretacijo karte videti in oceniti vse objektivne in subjektivne lastnosti voda in njihov pomen na določenem prostoru.

2.3. Rastlinstvo (vegetacija)

Na karti 1:25.000 so prikazane površine, ki so zarasle s samoniklim rastlinjem in z zasejanimi ali zasajenimi rastlinskimi kulturami, če so le - te na karti večje od 4 mm^2 . Travniki in pašniki se prikazujejo, če obsegajo v naravi več kot $0,5 \text{ km}^2$ oziroma 8 cm^2 na karti. Od neplodnih zemljišč so posebej poudarjene površine pod peskom in kamenjem.

Na osnovi gornjih načel so na karti prikazani: gozdovi (z označbami vrste in urejenosti), grmovje, osamljena drevesa, površine pod mladimi sadikami (drevesci) in nasadi topolov, skupine dreves in drevoredi, parki, žive meje, sadovnjaki, vinogradi in hmeljišča.

Tak prikaz vegetacije in pokritosti zemljišča omogoča proučevanje prirodnega bogastva republike, planiranje in organiziranje gozdarstva in kmetijstva, izvedbo raznih nalog glede bonitiranja zemljišč, geobotanične raziskave in proučevanje pogojev in ukrepov za zaščito prirode.

2.4. Naselja

Vsa mestna, industrijska in turistična naselja, vasi in zaselki so detajlno prikazani na tej karti. Tako so prikazana kmetijska gospodarstva, skupine zgradb, osamljene zgradbe, cerkve in kapele, kolibe kot tudi vse druge zgradbe in objekti gospodarskega, socialno ali kulturno - zgodovinskega značaja.

Na karti je dana točna, jasna in popolna slika o položaju, velikosti, vrsti in pomenu prikazanega naselja. To je doseženo s prikazom zunanje konture naselja ter z notranjim razporedom in gostoto zgradb. V mestih so prikazane ulice in trgi, prometnice, razpored javnih zgradb in objektov materialne kulture, parki, nasadi, zelene površine in drugi detajli mestne strukture. Vaška naselja so prikazana glede na tip, karakteristike in njihove notranje strukture, tako da se razlikujejo strnjene dol-

ge vasi, raztresene vasi in vasi, ki se približujejo mestnemu tipu naselja.

Zgradbe in drugi zgrajeni objekti industrijskega, turističnega, kmetijskega, socialnega, kulturnega ali zgodovinskega značaja so prikazani v sklopu naselja ali ločeno, pogojni znak, napis ali kratica pa kaže na njihovo vrsto in namen (tovarne, elektrarne, rudniki, šole, bolnice, hoteli, itd.).

Na osnovi takega prikaza naselij na karti se lahko z merjenjem, primerjanjem in analizami sprejemajo zanesljivi sklepi o nastanku, stanju in razvoju vaških in urbanih naselij v času in prostoru. Tako se daje pri mestih ugotoviti njihov geografski in topografski položaj, socialna struktura, funkcija mesta ter mestni in primestni promet. Za vaška naselja lahko dobimo množico podatkov npr.: o značaju in tipu vasi, njihovem stanju, tendenci razvoja, stagnaciji ali propadanju.

2.4. Komunikacije

Karta prikazuje avtomobilske ceste, železniške proge, kolovoze in steze, plovne poti in nekatera transportna sredstva.

Avtomobilske ceste so prikazane glede na tehnično klasifikacijo, ki temelji na njihovih tehničnih in konstrukcijskih značilnostih. Tako so razdeljena na avtostrade, avtoceste (izključno za motorni promet), avtomobilske ceste s sodobnim cestiščem, s cestiščem s tankim slojem asfalta in s cestiščem iz gramoza. Označene so ceste v gradnji kot tudi opuščene ceste. Za te prometnice so dani še posebni karakteristični detajli, kot so: načini križanja z drugimi komunikacijami, mostovi in propusti, useki in nasipi, zaščitni in podporni zidovi, zožitve in razširitve ter drugo.

Železniške proge so prikazane glede na širino in število tirov, vrsto vleke in stanje eksploatacije. Tako so diferencirane normalno tirne in ozkotirne proge z enim ali več tiri, elektrificirane in neelektrificirane proge kot tudi aktivne, opuščene ali proge v gradnji. Ob železniških progah so prikazana vsa železniška postajališča in postaje, tuneli, galerije ter drugi detajli podobno kot pri avtomobilskih cestah. S posebnim znakom so prikazane tramvajske proge in žičnice.

Na karti so prikazani vsi kolovozi, klasificirani po kvaliteti podlage in stopnji uporabnosti za terenska motorna in vprežna vozila. To so boljši, navaden in slabši kolovoz. Konjske steze in pešpoti so prikazane reducirano na področjih, kjer je več komunikacij, pač pa so v večji meri zadržane v planinskih predelih. Obvezno so prikazane markirane turistične steze.

Od drugih transportnih sredstev so na karti prikazane oznake za pomorski promet, za plovnost rek, vrste daljnovodov, oddajni in relejni antenski stolpi ter naftovodi in plinovodi.

Glede komunikacij daje ta karta optimalne podatke, saj daje njihov točen položaj, dolžino, vrsto in karakteristiko. Merilo te karte omogoča prikazovanje komunikacij skoraj brez redukcij in obsega tudi dovolj veliko površino, da je možno videti tudi zvezo med prometnicami in vodi z drugimi elementi karte.

2.5. Nazivi in napisi

Za dopolnjevanje, pojasnila in tolmačenja ostale vsebine karte, so na karti dani nazivi geografskih objektov in prostora, pojasnjujoči napisi, črkovne označbe in številčni podatki.

Na topografski karti so izpisani geografski nazivi naselij, hidrografije, orografije,

potesov in otokov. Nazivi, ki se nanašajo na hidrografijo, so tiskani v modri barvi, vsi drugi pa v črni barvi. Nazivi naselij so izpisani po uradnem imeniku, drugač pa po načinu, ugotovljenem na terenu in po primerjavi s "Krajevnim leksikonom" oziroma s strokovno geografsko literaturo. Na območju republike Slovenije so nazivi izpisani po slovenskem pravopisu, na območju zunaj nje pa so nazivi izpisani fonetično. Pri nazivih naselij sta poudarjeni dve osnovni klasifikaciji: nazivi samostojnih objektov, zaselkov in vasi so tiskani z malimi črkami, nazivi mest z velikimi. Glede na število prebivalcev so nazivi vasi oziroma mest izpisani v 4-oziroma 3-velikostih.

Hidrografski nazivi se nanašajo na izvire, potoke, reke, jezera in morja kot tudi na druge hidrografske objekte. Tudi tu so z izbiro velikih in malih črk napravljene razlike v velikosti in pomenu objektov.

Orografski nazivi se nanašajo na pečine, jame, globeli, doline, soteske, vrhove, gorska pobočja, planine in planinske grebene. Vsi ti nazivi so izpisani z malimi črkami, tako da njihova velikost in način pisanja točno kažeta, na kaj se naziv nanaša, kakšen je njegov značaj ter velikost in smer razprostiranja.

Nazivi potesov so izpisani z malimi črkami, katerih velikost je odvisna od območja, na katero se naziv nanaša, nazivi otokov pa so izpisani z velikimi črkami raznih velikosti.

Pojasnjujoči nazivi točneje pojasnjujejo in tolmačijo funkcijo, namen ali posebno lastnost prikazanih objektov. To se nanaša na uporabo nekaterih površin (aerodrom, športni objekt), na uporabo industrijskih, gospodarskih in drugih objektov (steklarna, vinska klet ipd.) in na funkcije nekaterih objektov (hotel, šola ipd.). Vsi ti napisi so pogosto izpisani okrajšano, tako da se prostor na karti lahko uporabi za drugo vsebino. Tolmačenje teh kratic je v topografskem ključu, v katerem so pojasnjeni tudi topografski znaki za celotno vsebino karte. Tudi topografski ključ bo tiskan v slovenščini in bo enako kot karta na razpolago na GU SRS.

Črkovne označbe so uporabljene za označevanje posebnosti nekaterih prikazanih objektov (npr. B-betonski steber daljnovoda, p-pesek ipd.), številčni podatki pa označujejo absolutne višine in druge številčne vrednosti.

Razen navedenih nazivov na karti je tiskana tudi tako imenovana "izvenokvirna vsebina", v kateri so vpisani podatki za lažjo uporabo karte.

3. Natančnost karte

Oceno natančnosti vsake karte in torej prav tako te je treba gledati s stališča njene grafične natančnosti, ki znaša 0,1 - 0,2 mm. Za karto 1:25.000 ustreza ta vrednost od 2,5 - 5 m v prirodi. Vse napake, ki so pod to velikostjo, so nepomembne.

Z raziskovanjem natančnosti karte 1:25.000, ki ga je opravil VGI, je ugotovljeno, da je srednja napaka detajlnih točk po položaju $\pm 0,4$ mm ali 10 m v prirodi. Maksimalne napake pa dosežejo dvakrat večje vrednosti.

Srednja napaka kotiranih točk za razgiban gričevnat teren znaša $\pm 1,34$ m, za planinski teren pa $\pm 3,5$ m. Če upoštevamo, da znaša ta napaka za rahlo nagnjen teren $\pm 0,47$ m, potem lahko pričakujemo napako kotiranih točk od 1 do 2 m, na zaraslih terenih z gozdom pa 3 - 4 m.

Natančnost izohips pa se giblje od 0,5 m v ravnini do 6 m v pokritih in hribovitih terenih.

Navedeni podatki govorijo o zelo veliki natančnosti karte 1:25.000.

4. Možnosti uporabe karte

Topografska karta SR Slovenije 1:25.000 prikazuje najnovejše stanje vseh prirodnih in antropogenih pojavov in objektov na zemljišču, prikazuje medsebojne odnose v prostoru in tudi vse tisto, kar fizično obstaja na terenu. Zaradi tega obstajajo ogromne možnosti njene uporabe, ki danes niti niso povsem znane, to pa daje tej karti neprecenljiv pomen. Od teh mnogoterih možnosti uporabe naj navedemo samo nekatere.

Karta 1:25.000 je optimalna, v tem primeru pa tudi najzažurnejša osnova za inventarizacijo in valorizacijo prostora ter za določevanje večnamenskega dejanskega stanja, ki ga karakterizira. Zaradi tega je ta karta nujna osnova za izdelavo urbanističnih programov in prostorskih načrtov občin.

Pri izdelavi regionalnih prostorskih načrtov se ta karta lahko uporablja za študije in za izdelavo osnovnega dokumentacijskega materiala o stanju zazidanosti prostora, o značaju vegetacije, velikosti in razporedu namenskih površin, o stanju komunikacij, voda ter o obstoju nacionalnih parkov, rekreacijskih površin in drugih vrednostih prirodnega in človekovega okolja.

Karta daje vpogled v prostorski razpored objektov infrastrukture na območjih občin in omogoča vodenje posebnih evidenc o prostorskih elementih, kot so: banka cestnih podatkov, kataster vodotokov, kataster zelenih površin ipd.

Nadalje se karta 1:25.000 uporablja kot sredstvo za raziskovanje raznovrstnih pojavov, ki so potekali ali sedaj potekajo na določenem območju. Glede tega je v SR Sloveniji posebno ugodna situacija, ker je velik del njenega območja pokrit s kartami istega merila, ki so bile izdelane pred vojno. S primerjavo obojih kart bomo dobili dragocene podatke znanstvenega in praktičnega značaja.

Neprecenljiva je vloga karte kot vizuelnega učnega pripomočka v mnogih področjih, še posebno v geografiji.

Posebna vrednost karte 1:25.000 je tudi v tem, ker le-ta daje zelo zanesljive podatke o površinah, dolžinskih in višinskih vrednostih, kot tudi o drugih elementih, potrebnih za oceno razmerij v prostoru. Na osnovi teh kartometrijskih podatkov se lahko določijo dolžine rek ali cest, površine jezer ali polj, prostornina akumulacij ali zemeljskih mas, kar je velikega pomena.

Ker se karta tiska tudi v dvobarvnih odtisih, je možno te karte kot tudi vsebino karte uporabiti kot osnovo za študije in izdelavo tematskih kart.

Ta karta se lahko zelo dobro uporablja pri planiranju in idejnem projektiranju mnogih gospodarskih objektov, pri mnogih pa tudi za njihovo realizacijo.

Z eno besedo, karta 1:25.000 lahko zadovolji različne družbene potrebe prostorskega in urbanističnega planiranja, prometa, vodnega gospodarstva, geoloških raziskovanj, gozdarstva, kmetijstva, industrije, turizma, zaščite okolja in mnogih drugih področij, ki so prvi pogoj za dvig materialnih in kulturnih razmer življenja družbe.

Jasno je, da zahteva velika informacijska vsebina, ki jo ima ta karta, deloma omejeno uporabo, toda v vsakem primeru je dragocen izdelek, ki ga zahteva kulturni nivo visoko razvite družbe.

Emil KERŽAN

ČLOVEŠKI FAKTOR V KARTOGRAFSKI KOMUNIKACIJI

Pod pojmom kartografske komunikacije razumemo proces, s pomočjo katerega selekcioniramo informacije, jih simboliziramo na karti, naknadno zaznamo in interpretiramo. Komunikacija je popolna samo, če lahko kodirano sporočilo dešifriramo.

Opažamo, da nekateri sodobno kartografski produkti kljub navidez dobremu izgledu često ne dosežejo pravila komunikativnosti in celo begajo uporabnika. Po drugi strani pa nikoli ne bo mogoče izdelati karte, ki bi zadovoljila vsakega uporabnika, niti za popolnoma specifično področje, ker je njena interpretacija pogojena s širokim območjem naravnih možnosti, veščine, izkušenj in izobrazbe. Kartografija mora zato najti kompromis in finalizirati svoje produkte tako, da bodo razumljivi čim širšemu krogu uporabnikov.

Navedimo nekaj ocen za vsebino nekaterih kart:

Imhof: generalizirana vsebina prenekaterih izdelovalcev kart in množica podatkov spreminja karto v grafično uganko.

Astley: velika večina uporabnikov turistično - potovalnih kart želi čim več podatkov, ki so neposredno v zvezi s prometom, predvsem pa jasno indikacijo kvalitete cestišča. Za obremenitev karte smatrajo celo prikaze rek, železnic, arheoloških najdišč, cerkva in višinske predstave.

Sheppard in Adams v nasprotju s predhodno ugotovitvijo trdita, da anketiranci žele na karti vodno mrežo, železnice in značilne indikacije reliefa. Očitno nesoglasje lahko delno pojasnimo z različnim pristopom anketiranja obeh raziskovalcev. Astley v svojem vprašalniku o elementih vsebine karte zahteva samo odgovor da ali ne, medtem ko sta Sheppard - Adams prišla do zaključkov na podlagi posebnih grafičnih zahtev in splošne naloge karte. Prikaz vodotokov je na primer na karti nujen, ker nam ta služi za identifikacijo (odnos cesta - voda, cestni priključki itd.)

Prav tako se razlikujejo mnenja o vsebini specialnih kart:

Bard poroča med drugim tudi, da so po intenzivnem proučevanju in testiranju aeronavtično karto ZDA modificirali in vsebuje sedaj vse terenske značilnosti, ki jih merilo še prenese. Povečana množina detajla in njegova izboljšana predstavitev daje pilotu možnost fleksibilnega izbiranja odgovarjajočih podatkov.

Murrell pa trdi, da izkušen uporabnik aeronavtične karte ne želi podrobnosti (administrativne meje, manjša naselja, podrejene ceste, manjše vodotoke, opuščene železnice, močvirja), temveč reducirano količino informacij. Eksperimentalna karta, ki je rezultat navedenih domnev, v Veliki Birtaniji dosedaj še ni bila praktično preizkušena, zato tudi odpade ocena o njeni uporabnosti.

Še nekaj ostalih ugotovitev:

Kirby: važna je splošna kompozicija, diferenca med vsebino in njevo predstavitvijo igra vse manjšo vlogo.

Spiess poudarja, da je pri kompilaciji bazičnih informacij za tematike nemogoče zbrati dovolj podatkov, ki bi zadovoljevali vse uporabnike.

Janair simposium: izboljšave pri načrtovanju kart so pogojene z izpopolnjenimi me-

Emil KERŽAN, dipl. ing.
IGF Ljubljana

podatki selekcije informacij. Mnenje uporabnikov je treba upoštevati le kot vodilo pri selekciji, ne pa kot pravilo, ki lahko povzroči napačno interpretacijo rezultatov.

Končno se lahko vprašamo, kdo je pravzaprav povprečni uporabnik karte? Vsiljuje se mišljenje, da ga težko identificiramo, ker ga ne moremo uvrstiti v statistično povprečje, temveč v več individualnih kategorij po izobrazbi, izkušnjah, starosti in interesnih sferah. Še tako popolna karta za eno od teh kategorij ne odgovarja drugi, zato lahko ponovno ugotovimo, da bistvo izboljšav in razumevanja kart leži v komunikativnejšem prikazu kartografskih elementov.

Oblikovanje karte je odvisno predvsem od izbire in razporeditve grafičnih komponent, njihove jasnosti, čitljivosti, kontrastnosti, barvitosti in uravnoveženosti. Aplikacija teorije o zaznavni psihologiji uvaja nova kartografska izraza:

- odnos ospredje-ozadje z jasnim vizualnim učinkom dela istega grafičnega elementa na dveh nivojih (spredaj-zadaj),
- zakon organizacije pa razdeli grafično predstavitev na pet komponent:
 1. velikost; manjše površine pritegnejo pozornost,
 2. gostota; grafična izrazna sredstva blizu skupaj delujejo kot izrazite grupacije,
 3. zaključenost; zaključene oblike delujejo razločnejše,
 4. simetrija; simetrični vzorci dominirajo,
 5. kontinuiteta; bolj ko je grafični element kontinuiran, bolj jasno izstopa.

Odnos ospredje - ozadje igra važno vlogo pri oblikovanju vseh kart, posebno še pri konstrukciji tematskih kart. Karta ima specifično interno strukturo, ki vsebuje množico simbolov, ki bi morali zlasti pri tematikah vizualno izstopati (ospredje). V tem primeru deluje ozadje (podloga) po komunikacijski terminologiji kot vizualni "hrup". Odnos ospredje-ozadje je zaradi tega čvrsto pod vplivom vizualnega hrupa.

Količina vizualnega hrupa osnove lahko narašča po dveh ločenih komponentah: organizirano (pravilne oblike) in neorganizirano (nepravilne - slučajne oblike). V obeh primerih izgubijo simboli in pogojni znaki pri nasičenosti osnovni vsebini svojo vizualno funkcijo, po študijah Zusne-ja pa lahko celo, ko organiziranost osnovne vsebine (podloge) doseže stopnjo ospredja (po obliki in gostoti), nastopi slučajni reverzni optični efekt. Ta pojav je mogoč predvsem tedaj, ko vsebina karte ni znana uporabniku, oziroma presega njegove interpretacijske možnosti.

Možnost reverznega vizualnega prikaza informacij na kartah je bila raziskana od več avtorjev. Deut pa je v svojih zaključkih potrdil vrednost vizualnih stopenj za tematsko kartografijo. Res je, da te efekte lažje dosežemo pri manj zahtevnih kartah, pri detaljnejših z veliko količino informacij pa je komunikativnost težko interpretirati tako, da bi bila razumljiva širšemu krogu uporabnikov.

Vizualni efekt lahko izgubi svoj pomen kljub temu, da smo se držali osnovnih pravil odnosa ospredje-ozadje in zakona organizacije, na primer zaradi vpliva podobnosti ali vpliva pomena.

Vpliv podobnosti. Če opazujemo grafični kartografski element, prilagojen dveh ločenim vizualnim stopnjam, dalj časa lahko nastopi reverzen optični efekt. Za primer naj navedemo pisavo imen različnih velikosti. Velika imena naj bi izstopala, manjša pa naj bi bila pomaknjena v vizualno ozadje. Lahko pa se zgodi, da prav manjša pisava zaradi kompaktnejše medsebojne povezave pritegne našo pozornost in

potisne v ozadje večje napise.

Vpliv pomena. Neorganizirane zaključene oblike izstopajo, toda organizirano ozadje (bazična podlaga) med manjšimi zaključenimi oblikami pritegne našo pozornost. Podobnost cestnega omrežja pri mestnih načrtih odvrne na primer opazovalčevo pozornost od floristične zazidave.

Avtorji navedenih raziskav smatrajo, da je uporabnik tisti, ki često ne pozna oziroma ne razume odločitev oblikovalcev kart, ki težijo k jasni vizualni komunikativnosti.

Glede na probleme, ki smo jih navedli, težijo nadaljne raziskave k poglobljene- mu oblikovanju komponent, po katerih uporabnik odkriva in indentificira simbole in ostale grafične elemente karte:

Vizualno rekognosciranje. Ko opazovalec gleda grafično obliko, oko obkroži področje, ki vsebuje največ podatkov. To je prva lokacija perifernega vtisa. Ostrina opazovanja pa hitro pojema in izven radija 5° od centralne osi upade za 50%. Intenzivnost opazovanja je torej vezana na izredno majhno površino stacioniranega pogleda.

Eksperimentalno je ugotovljeno, da grafične oblike za kote, krivine, spremembe smeri, preseka, najprej pritegnejo opazovalčevo pozornost in čim večja je njihova asimetrija, bolj kompleksen je vizualni vtis z občutkom velike količine fizičnih informacij. Dejanski vtis celotne kompozicije zavisi pravzaprav od parcialnih opazovanj naštetih elementov. Naloga kartografske generalizacije in oblikovanja je torej aplikacija izbire in prikaza glavnih značilnosti elementov bodoče karte.

Nadalje moramo upoštevati subjektivno reakcijo na kombinacijo oblik, ki jih vključujemo v organizirano podlogo - karto. Čas zaznavne reakcije je odvisen od jasnosti oblike, poleg tega pa tudi od dodatnih eksternih asociacij. Bartz navaja na primer za eksterno asociacijo pri imenoslovju spomin, ki pripomore do hitrejše vizualne realizacije znanega imena.

Neglede na subjektivno reagiranje pri identifikaciji oblik veljata dva splošna pogoja:

1. podobnost grafičnega elementa in njegove neposredne okolice (satelitski odnos - hitra komunikacija)
2. velikost grafičnega elementa (manjši objekt - hitrejša identifikacija).

Pri konstrukciji grafičnih elementov karte moramo torej upoštevati preproste jasne oblike optimalne velikosti, ki omogočajo opazovalcu hitro dojetje podatkov brez neprestanega proučevanja legende. Majhne razlike pri istem elementu niso zaželjene, ker je znano, da oko lažje indentificira serijo različnih oblik, kakor pa subtilne diference med njimi.

Funkcija spomina. Važna komponenta vizualnega mehanizma je spomin in vpliv pozabljanja. Dva ločena procesa, ki ju lahko testiramo, sta spoznanje (identifikacija) in neodvisna ponovna obnovitev postavke (grafične), ki smo jo opazovali. Prvi je hitrejši in primernejši razen v slučajih, kadar je objekt za identifikacijo skrit v splošni kartografski situaciji. Razlikujemo dva tipa spomina: dolgoročnega in kratkoročnega. Zadnji je neprestano prisoten v procesu vizualne identifikacije, medtem ko prvi sodeluje le pri poglobljenem odkrivanju smisla simbolov.

Po interferenčni teoriji je kratkotrajnost spomina rezultat interference in nadomeščanja starih informacij z novimi. Večina novih stvari, ki se jih naučimo, je podvržena prvotnim asociacijam predstave o svetu (modro je hladno, zeleno je vege-

tacija) in logični povezavi razporeditve naravnih in umeirnih tvorb (vodno omrežje pod komunikacijami, izohipse se ne križajo, vooovje je modro). Če kartograf ignorira naštetu, lahko povzroči zmedo. Uporabnik karte z nezaupanjem interpretira prikazane elemente.

Kratkotrajni spomin, kot smo že omenili, sodeluje neprekinjeno pri odkrivanju grafičnih oblik ter mnogo boljše registrira znane informacije. Oblikovalec karte mora zaradi tega težiti k čim manjšemu številu kategorij simbolov za posamezne klasifikacije prostorskih pojavov.

Spremembe spomina za grafične oblike so običajne, vendar so kontrolirane z njihovimi osnovnimi potezami (verbalni efekt). V spominu nam torej ostaja značilen vtis grafične oblike, ki jo je mogoče ekstrapolirati in reproducirati. Verbalni efekt igra pomembno vlogo pri tematski kartografiji, kjer so simboli pravičnih oblik, ki jih spomin lažje reproducira kot pa nedoločene grafične predstave. Ponovno pa lahko ugotovimo, da individualno znanje in stopnja inteligence pogojujeta učinkovitost spomina pri omenjeni reprodukciji.

Pomen grafične slike. Pod grafično sliko razumemo arealno enoto, obdelano v kartografskem smislu (s polno vsebino), ki jo lahko vizualno fiksiramo. Informacijo, ki nam jo da grafična slika, lahko razdelimo v tri komponente:

1. Fizična informacija (debelina linij, krivine, spremembe smeri, dolžine elementov, oblike rastrov ali drugih vzorcev, velikost in oblika črk itd.). Za razumevanje fizične informacije ni potrebno specialno znanje.
2. Klasifikacije vsebine (cestno in vodno omrežje, višinska predstava, naselja, imenoslovje itd.). Klasifikacija je vezana na variabilne prostorske odnose, reducirane s stopnjo generalizacije.
3. Interpretacija (ravna ali vijugasta prometna in vodna mreža, smeri komunikacij in voda, število populacije, lokacija naselij, oblike terena itd.). Interpretacija je vezana na dešifriranje grafičnih oblik. Spomin in asociacija sta elementa, ki odločata o kvantitativni in kvalitativni stopnji interpretacije, kar pa je v neposredni zvezi z izobrazbo, inteligenco in specialnimi znanji.

V zvezi z interpretacijo navedimo nekaj mnenj:

- Spiess opozarja glede vsebine tematskih kart, da lahko samo v lokalnem okviru pričakujemo enakomerno stopnjo interpretacije,
- Rhys ugotavlja, da brez spoznavanja osnovne strukture prostora celo vizualno dominantne grafične oblike zelo malo koristijo pri interpretaciji,
- Jenks in Caspell trdita, da abstraktni statistični fenomen lažje dojamemo razumsko kot pa vizualno,
- Hanby in Shaw v svojih zaključkih poudarjata, da je interpretacija odvisna od subjektivnih skupin uporabnikov.

Nakazali smo probleme komuniciranja na relaciji izdelovalec karte - uporabnik in skušali najti odgovore. Še vedno pa ostaja odprto vprašanje, kako izboljšati čedalje zahtevnejšo kartografsko interpretacijo s strani uporabnika. Človeške sposobnosti zaznavanja lahko razdelimo v dve skupini: verbalno-numerične in prostorsko-praktične. Prostorsko zaznavanje je definirano kot kapaciteta dojemanja in ohranjanja strukture in pororcev grafične oblike v spominu ter se deli v:

1. zmožnost registriranja geometričnih oblik in
2. zmožnost manipulacije prostorskih elementov.

Avtorji, ki se ukvarjajo s problemom komunikativnosti, so prepričani, da je šola tista, ki bi morala pričeti s sistematičnim treningom bodočih uporabnikov kart. Ugotavljajo, da je na vseh nivojih šolanja odsotna interpretacijska komponenta izobraz-

be, če pa že obstaja, je preveč verbalno-numerična ter se ne pogloblja v grafični jezik. Prav v poglobljenem poznavanju grafičnega jezika pa leži ključ za kvalitetnejšo interpretacijo in identifikacijo na relaciji prostor - karta.

Literatura: M Wood - University ob Aberdeen,
Human Factors in Cartographic Communication

Albina PREGL

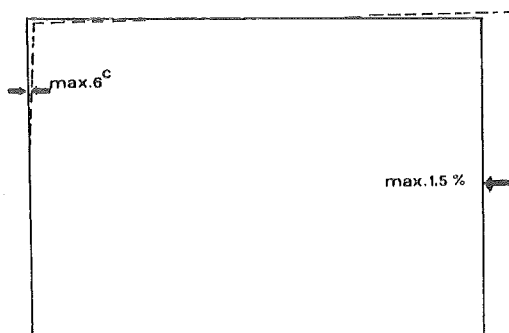
KARTOGRAFSKO RAZPAČENJE NAČRTOV IN KART

Pri reprodukciji večkrat načenjamo vprašanje razpačenja načrtov in kart. Čeprav že več kot 10 let uporabljamo plastične folije, je še veliko načrtov na papirju, ki so različno popačeni. Tudi med načrti, ki so sicer na folijah, imamo primere, da so se iz kakršnihkoli vzrokov spremenili za več kot je dopustna toleranca. Ker zaenkrat še nimamo možnosti, da bi istočasno z reprodukcijo načrte tudi popolno razpačili, želimo pojasniti, kako bi reševali nujne primere in kako rešujejo te probleme v tujini.

Popačitve načrtov in kart nastanejo iz različnih vzrokov. Vzrok je lahko velika sprememba temperature (do 20° C) in relativne vlage (od ca 25% pozimi do ca 85% poleti) v delovnih prostorih, staranje materiala (izguba mehčal pri acetatnih folijah in filmih) nepravilno ravnanje z materialom, nepravilno vskladiščenje (kovinska omara, postavljena preblizu peči) in nekateri mehanski vzroki kot so: vlečenje (valj potegne original pri kopiranju v kopirnem stroju, tiskarski valj raztegne papir pri tisku), pritisk itd.

Kot je znano, se papirji, karton in nekatere vrste plastičnih folij in filmov različno spreminjajo po obeh smereh. S povečavo ali pomanjšavo na pravo mero, se po principu centralne perspektive sorazmerno povečajo ali pomanjšajo vse štiri stranice, dočim ostanejo kotiči nespremenjeni. Enostranski skrček ali raztezek pa odgovarja paralelni projekciji, ki ga z običajno reprodukcijsko kamero ne moremo odpraviti. Večkrat nastopa poleg enostranskega pogrška v stranicah še sprememba v kotih

Sl. 1

Albina PREGL, dipl. ing.
IGF, Ljubljana

Na sliki 1 je prikazano tipično kartografsko popačenje načrta. Pogreški v stranicah so veliko večji kot pogreški v kotih.

Kartografsko razpačenje načrtov opravljajo v tujini s kartografskimi reprodukcijskimi kamerami. S tako kamero je možno poljubno popačen načrt popolnoma popraviti v stranicah in kotih po sorazmerno enostavnem postopku. Rezultat je že vnaprej zagotovljen, kar pa ne velja za načine, ki so jih pred tem uporabljali in na katere smo mi še sedaj zelo vezani.

Razpačenje s fotografskim postopkom

Leta 1956 je firma Klimsch po naročilu avstrijskega urada za "Eich und Vermessungswesen" na Dunaju izdelala specialno kamero "Variograph". Z variographom je bilo možno razpačiti poljubno popačen načrt na 0,1 mm natančno z enim samim postopkom, toda samo v merilu 1:1. Izdelavo variographa so opustili (izdelan je bil samo 1 komad), ker so za te namene izpopolnili reprodukcijske kamere.

Kartografske reprodukcijske kamere se razlikujejo od običajnih reprodukcijskih kamer po tem, da lahko okvir, v katerem je vpet original, vrtimo okoli vodoravne in navpične osi. Pri kamerah starejše izvedbe so izpopolnili Scheinpflugov pogoj s tem, da je bilo tudi ohišje kamere z motnico vrtljivo. Pri novejših izvedbah pa je ohišje togo, objektiv pa kardansko obešen in ga lahko vrtimo in nagibamo tako kot držalo originala.

Kartografske reprodukcijske kamere imajo tudi merilno motnico, ki je običajne kamere nimajo. Klimschova motnica se imenuje "Metrascope" in je trdno vgrajena v ohišje kamere. Motnica je opremljena z mrežo, ki je podobna razdelitvi na milimetrskem papirju. Služi za merjenje vseh 4-ih stranic in za ugotavljanje pravokotnosti ali paralelnosti nasprotnih stranic.

S kartografskimi reprodukcijskimi kamerami lahko dosežejo natančnost pri razpačenju na 0,1 mm.

Novejše Klimschove kamere so: Regent KT, Super-Autohorika 101 KT, Praktika KT, Commodore KT.

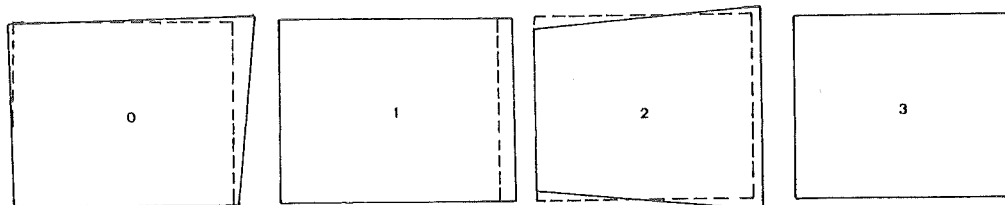
Razpačenje načrtov s tako kamero opravijo s tremi oz. dvema posnetkoma. (1)

S prvim posnetkom spremenijo poljuben četverkotnik v pravokotnik z nagibom, zasukom ter vlaganjem originala na pravo mesto (običajno excentrično). Tega fotografirajo in dobijo negativ, ki je običajno pomanjšan. Razmerje stranic pa še ni pravo. Eno stranico bi sicer lahko naravnali na pravo vrednost, pravokotno nanjo pa bi ostalo še odstopanje.

Z nadaljnjima dvema posnetkoma dosežejo pravilno razmerje med dolžino in širino. Pravokotnik pretvorijo najprej v trapez in tega zopet v pravokotnik.

Slika 2 prikazuje popolno kartografsko razpačenje načrta z tremi posnetki.

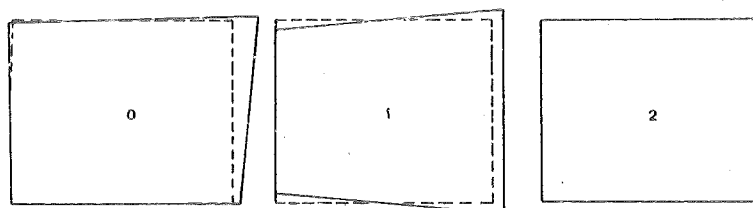
Sl. 2

Danes razpačujejo načrte namesto s tremi posnetki že z dvema posnetkoma. To je velik prihranek na času in materialu. Poraba materiala je sedaj ista kot pri normalni preslikavi. (Original: negativ, pozitiv). Prvi posnetek je negativ, s katerim izvedejo razpačenje kotov in skrajšajo dolžino za polovično vrednost. Z drugim posnetkom pretvorijo trapez na željeni pravokotnik s popolnim krajšanjem dolžine. Drugi posnetek je pozitiv.

Slika 3 prikazuje popolno kartografsko razpačenje načrta z dvema posnetkoma.

Sl. 3

Čas, ki je potreben za razpačenje enega originala, je odvisen od vrste kartografske reprodukcijske kamere in delno od izkušenj fotografa. Ta je le nekoliko večji kot čas, ki ga potrebujemo za izdelavo negativa in pozitivna na običajni reprodukcijski kameri (20-40').

Pri razpačenju uporabljajo najobstojnejše filme na poliestrski osnovi.

Manuelno razpačenje

Pri tem načinu razpačenja izkoristimo termične, higroskopske in mehanske vplive, s pomočjo katerih dosežemo, da načrti spremenijo velikost. V trenutku, ko se najbolj približajo pravi vrednosti, jih kopiramo na obstojen material. Pri tem morajo biti pogoji po vsej površini enaki, ker nastopijo sicer lokalne razlike.

Na Inštitutu smo v letu 1973 preverili uporabnost manualne metode za razpačenje načrtov.

V poizkus smo vključili 24 topografsko katastrskih načrtov na pokalon, formata 75 x 50 cm, katerih razlika med pravo vrednostjo in vrednostjo na načrtu (po X ali Y osi) je presegla 1,2 mm. Pogreške smo odpravljali posredno preko ozalidnega papirja samo za situacijo. Zaradi reverzibilnosti ozalidnega papirja smo premajhne originale (pokalon) kopirali na skrčen ozalidni papir, prevelike pa na raztegnjen. Ker smo krčenje papirja umetno povzročili z visoko temperaturo, raztegnitev pa z visoko relativno vlago, se papir po prenehanju delovanja teh vplivov skuša vrniti v prvotni položaj in s tem popravi velikost.

Zaradi različnih razteznostnih koeficientov ozalidnega papirja po X in Y smeri smo sineri večjega krčenja (raztezanja) prilagodili smer večjega pogreška pokalona. Dobro kompenzirati je možno samo eno smer, drugo pa samo v primerih, ko je razmerje deformacij načrta po X in Y smeri enako (ali vsaj približno enako) razmerju razteznostnih koeficientov ozalida. To razmerje je za ozalid papir približno 1:2. V takih primerih smo že s prvim poskusom dobili dober rezultat.

Ozalidni papir smo sušili oz. vlažili v sušilni omari, ki smo jo priredili rudi za vlaženje papirja. Ko se je ozalid skrčil (raztegnil) za potreben iznos, smo nanj čim hitreje kopirali ustrezen pokalon. Osvetlitev smo opravili v kopirnem okvirju, razvijanje pa v rotacijskem kopirnem stroju za suho razvijanje. Po nekaj urah se je papir vrnil v prvotni položaj, nakar smo ga kontaktno kopirali na autoreverzal film.

Po želji lahko autorverzal film, ki je na poliesterski osnovi, kopiramo zopet na pokalon.

Od 24-ih listov, katerih deformacije so se gibale od 0,0 do 4,0 mm, smo na 18-ih listih že s prvim poskusom zmanjšali deformacije za toliko, da vrednosti, ki so še ostale, niso presegale 1,2 mm. Npr. pokalon je imel pred razpačenjem raztezek po Y osi + 1,2 mm, po X osi pa + 4,0 mm. Po razpačenju pa -0,3 mm po Y osi in 0,0 po X osi.

Dobre rezultate smo dobili pri vseh listih, ki so imeli ugodno razmerje skrčkov oz. raztezkov po Y in X smeri. Pri 6-ih listih s prvim poskusom nismo uspeli zmanjšati deformacije na 1,2 mm, ker je bilo razmerje pogreškov med Y in X smerjo preveč neugodno. Npr. +0,2 mm po Y osi in +3,0 mm po X osi. Za teh 6 listov smo postopek ponovili, s čimer smo dosegli, da tudi deformacije teh listov niso presegle vrednosti 1,2 mm.

zaradi trikratnega kopiranja (iz pokalona na ozalidni papir, iz ozalida na autoreverzal film in na pokalon) se je na nekaterih listih kvaliteta risbe nekoliko poslabšala.

Po (2) je možno original, ki ima enostranski skrček ali raztezek in je na astralonu ali pokalonu tudi direktno razpačiti brez vmesnega postopka, z mehanskim natezanjem s pomočjo aluminijaste plošče. Ta način še nismo preiskusili, zato ne vemo, kakšen bi bil rezultat.

Z vsemi načini manualnega razpačenja pa deformacije samo zmanjšamo, popolnoma odpravimo pa le v redkih primerih in ugodnih okoliščinah. Zaradi tega uporabljajo vse večje kartografske ustanove za razpačenje kartografske reproduksijske kamere, ki vnaprej zagotavljajo dober rezultat.

(1) Klimsch: Kartographische Entzerrung (Hinweise für die Verwendung)

(2) Wiefried Kloppenburg: Die kartographische Reproduktion Bonn, 1972.

Emil KERŽAN

KARTOGRAFIJA DRŽAV V RAZVOJU

Karte pomenijo za dežele v razvoju osnovo sistematičnega napredka. Mnoga področja na svetu so še danes brez kartografskih osnov, če pa že obstajajo, diferirajo po merilu in standardih izdelave. V nekaterih predelih so kartografski izdelki tako slabi, da ne zadovoljujejo niti osnovnih potreb po urejenem administrativnem upravljanju.

Popolnoma nemogoče je postavljati pravila, kakšne vrste kart bodo potrebovale dežele v razvoju. Verjetno so to karte manjših meril kot bazična osnova za prikaz grobih informacij, pomenijo pa prvo stopnjo razvojnih raziskav. Naslednja poglob-

Emil KERŽAN dipl. ing.
IGF Ljubljana

ljena faza prostorsko-ekonomskega planiranja je mogoča le s kartami večjih meril, kjer lahko prikazemo geografske in umetne tvorbe ter celotno ekonomsko infrastrukturo. Takšnemu prikazu pa lahko služijo le karte večjega merila od 1:100.000.

Dva faktorja, ki bistveno vplivata na razvoj kartografije, sta hitrost izdelave in ekonomičnost. Hitrost izdelave lahko povečamo, s tem pa naraste tudi cena. Draga toda hitra izdelava karte je često upravičena, na žalost pa pri tej varianti kljub visoki ceni običajno trpi tudi kvaliteta in kvantiteta zbranih informacij.

Princip, da mora biti karta izdelana na tako visokem nivoju, da ni poznejšega dupliranja ali potrebe po bistvenih izboljšavah, je zlasti pri kartografiji dežel v razvoju drugotnega pomena. Običajno ni na razpolago dovolj finančnih sredstev. Ekonomska rast pa, ki ji ne zadoščajo več skromne kartografske podlage, opravičuje poznejšo ponovno kartometrično obdelavo istega področja. Nacionalni kartografski program dežel v razvoju mora biti elastičen, vendar planiran. Nikakor ni upravičena istočasna obdelava večje količine kart, nekoordiniranosti in komplicirana obdelava, ki je sama sebi namen. Progres kartografske tehnike je strogo vezan na splošno rast družbenega, ekonomskega in intelektualnega standarda.

Za osnovno karto naj bi bil okvirni rok izdelave tri leta. Prioriteta kart se določa glede na organiziranost prostora, stopnjo urbanizacije in predvidene tehnične posege na zemljišču. Triletno obdobje za izdelavo bazične karte je kratko, daljši termini pa povzročajo občutno razvrednotenje informacij. Tako na primer karta, vezana na fotogrametrične podatke, že po petih letih zastari in zahteva temeljito revizijo.

Start razvojnih projektov ni mogoč brez kart. V kolikor ni na razpolago bazičnih kart, pride v poštev kakršenkoli obstoječi material, kartografska služba pa mora po hitrem postopku brez preverjanja podatkov izvršiti reprodukcijo. Na višji stopnji razvoja je tak postopek seveda nemogoč, zato je pri nacionalnem razvojnem programu treba predvideti:

- sistematično kartografsko obdelavo prostora v merilih, primernih za planiranje,
- šolanje kadrov na takem nivoju, da lahko izvršijo zahtevna kartografska dela in vplivajo s svojim znanjem na infrastrukturo službe,
- kompilacijski program manjših meril za izkoriščenje osnovne izmere,
- razvoj mestne kartografije,
- razvoj specialne kartografije.

Specialna kartografija vključuje izdelavo kart za osnovne raziskave kot na primer za popis prebivalstva in imovine, geološke raziskave, kataster itd. Nacionalni atlas je ekonomsko upravičen pri višjem družbenem standardu. Njegova realizacija zahteva poleg ogromnih finančnih sredstev in izredno dolgega časovnega termina tudi koncentracijo visoko specializiranega kadra.

Realizacija kartografskega programa dežel v razvoju ni lahka naloga, upoštevati je treba sledeče faktorje:

- velikost in oblika dežele,
- specifičnost reliefa (obdelava goratih ali nerodovitnih predelov bi pomenila izgubo časa in finančnih sredstev v istem merilu kot urbano ⁱⁿ agrikulturno progresivnih območij)
- ekonomsko moč dežele (kolikor lahko namensko prispeva za kartografijo, 1% vseh javnih izdatkov ni previsok znesek),

- kvantiteto in kvaliteto geodetskih podlog,
- ažurnost služb, ki lahko kartografske podatke posredujejo (tehnične, administrativne, statistične službe),
- specifično razvoja posameznih področij,
- specialne potrebe (za administracijo, urbano planiranje itd.).

Bazična kartografija je draga, zato je nujno angažiranje vseh razpoložljivih fondov (celo mednarodnih kreditov). Zgrešeno je mišljenje, da lahko bazična kartografija vzdržuje sama sebe, ali se celo širi iz lastnih sredstev. Vemo da je zbiranje in obdelava informacij ter tehnološka izvedba za bazično karto izredno dolg in drag postopek, uporabniki (službe) pa običajno nimajo predvidenih fondov za razvoj kartografskih podlog.

Pravilna usmeritev kartografije dežel v razvoju je problematična tudi zaradi čisto neizkušenih ekspertov ostalih disciplin. Njihova ocenitev situacije, finančno kakor tudi tehnično, ni realna. Rezultat take ocene so lahko dolgotrajni in dragi kartografski projekti tam, kjer za to ni potreb, ali obratno, poenostavljanje in podcenjevanje dalekosežnih negativnih posledic zaradi pomanjkanja ažurnih kartografskih podlog (mestna področja, industrijske cone, kmetijska območja). Pereč problem pri organiziranju kartografske službe je pomanjkanje strokovnjakov. Razvoj službe je mogoče samo z organiziranim in finančno zagotovljenim programom treninga odgovarjajočih strokovnih profilov. Osnovna ugotovitev kartografske konference Združenih narodov je, da ni ekonomsko znanjševati produkcijo kart na račun uvajanja novih kadrov. Konferenca predlaga v začetku šolanje, predvsem pa praktično absolviranje kartografije v inozemstvu pri specializiranih kartografskih institucijah. Ekspanzija kartografske službe mora biti premišljeno uravnotežena. Osebe in oprema sta soodvisna faktorja. Tehnično sodobni pripomočki nikakor ne odgovarjajo slabo treniranemu osebju ali obratno.

Pravi nosilci kartografskega razvoja države so pravilno usposobljeni tehniki, praktični ljudje, ki lahko realizirajo operativne naloge na vseh področjih kartografije. Lokalne prilike narekujejo specifičen razvoj, vendar zaradi tega ne sme biti porušena sistematika in osnovna pravila, ki smo jih navedli.

Literatura: William L. Dickson,
Some Aspects of Mapping in Developing Countries

GEODEZIJA NA POLJSKEM

V mesecu aprilu t. l. je bila gost Zavoda za geodezijo mesta Varšave posebna skupina geodetov, sestavljena iz predstavnikov vseh republiških in pokrajinskih geodetskih uprav SFRJ. V času obiska smo imeli priliko pogovarjati se s poljskimi kolegi Zavoda za geodezijo mesta Varšave, okolice Varšave in mesta Krakovo ter Zavoda za celotno Poljsko o raznih problemih in si deloma tudi ogledati njihovo dejavnost. Sprejeti smo bili tudi pri namestniku ministra za gradbeništvo, komunalo in urbanizem, ki odgovarja za geodetsko službo ter pri predsedniku Zveze Poljskih geodetov.

Glede organizacije geodetske službe na Poljskem je treba povedati, da je močno koncentrirana na velike organizacije in da te organizacije opravljajo okrog 50% vseh geodetskih del v državi. Z novo organizacijo, ki se začneja uresničevati po celi Poljski, pa bo v okviru geodetskih zavodov zajeto 70-80% vse geodetske dejavnosti. Celotna geodetska služba je podrejena ministrstvu za področje gradbeništva in urbanizma. Eden od namestnikov ministra je odgovoren za geodezijo. Upravne posle na nivoju države (predpisi, programiranje, financiranje, prevzemi) opravlja centralna uprava za geodezijo v okviru navedenega ministrstva in šteje okrog 130 ljudi. V okviru vojvodstev, ki jih je 17, opravlja upravne posle (programiranje, financiranje, prevzemi) institucija glavnega geodeta vojvodstva, ki šteje 5-8 ljudi, a v okviru mest Varšave, Krakova in Lodža pa glavni geodet preko posebne institucije skupnosti za projektiranje, gradbeništvo in komunalo. Strokovno operativna dela izdelave in vzdrževanja geodetskih načrtov, kart, katastrov in evidenc opravljajo posebni zavodi za geodezijo in sicer eden za celotno Poljsko, po eden za vsako vojvodstvo (17) in po eden za mesta Varšava, Krakovo in Lodž. Centralni zavod opravlja osnovna geodetska dela, izdeluje geodetske osnove 1:5000 - 1:50.000, ki se izdelujejo za celo Poljsko, drugi zavodi pa izdelujejo in vzdržujejo geodetske načrte mest in podeželja v večjih merilih potrebnih za kataster komunalnih vodov, zemljiški kataster, projektiranje in opravljajo dela po naročilih.

Te geodetske organizacije so velike, kar pove številka, da zaposluje en zavod 400-1000 ljudi. Zavod za mesto Varšavo ima napr. zaposlenih nad 800 ljudi, v nekaj letih pa predvidevajo povečanje za nadaljnih 400 ljudi glede na predvideno veliko razširitev Varšave. Pri takem številu zaposlenih, predvsem v mestnih zavodih, ni nič čudnega, da ti zavodi razvijajo tudi fotogrametrično metodo za izdelavo načrtov in drugih uslug (posedanje, premiki, načrti tovarniških strojnih in drugih objektov) in skrbijo za raziskovalno dejavnost. Nad mestnimi in vojvodskimi zavodi za geodezijo opravlja patronatsko službo centralni geodetski zavod. Posebno nas je impresionirala vloga geodetske službe v Varšavi, kjer se praktično ničesar ne projektira in gradi brez neposredne udeležbe geodeta iz zavoda za geodezijo mesta Varšave. Tako se npr. ne izdelata noben projekt, dokler geodet ne reambulira obstoječih načrtov za tangirano območje. To so dosegli z ustanovitvijo posebne skupnosti za projektiranje, gradbeništvo in komunalo, ki jo sestavljajo poleg zavoda za geodezijo še 7 posebnih birojev za splošno planiranje razvoja, za projektiranje gradbeništva in ko-

munale, za toplovod, kanalizacije, ulice, metro in mestni center. Namestnik direktorja te skupnosti, ki ima okrog 3.600 zaposlenih, je glavni geodet Varšave. Celotno odgovornost za koordinacijo od projektiranja in izvajanja posameznih gradenj je dobil zavod za geodezijo preko posebne komisije, ki jo vodi strokovnjak, zaposlen na tem zavodu, ki pa je neposredno imenovan od predsedstva mesta in njemu tudi odgovoren. Komisijo sestavljajo še predstavniki posameznih služb (kanalizacija, toplovod, komunikacije, mostovi, plin, telekomunikacije, energetika, itd.). Ta komisija letno reši 6000 - 7000 primerov, problemi se rešujejo neposredno na seji. S tem načinom se je izdelava projektov časovno zmanjšala 7 - 8 krat. Razumljivo, da tudi so vsa zakoličbo vseh objektov ter prevero (posnetek) novega stanja opravijo geodeti zavoda za geodezijo mesta Varšave. V kolikor objekt ni grajen po projektu, je izvajalec dolžan popraviti napako na svoje stroške. Taka organizacija geodetske službe kot jo ima Varšava, se bo organizirala tudi v mestih Krakovo in Lodž.

Razen že navedene koordinacije in geodetskih del izdelave in vzdrževanja geodetskih osnov za območje mesta ter zakoličbe opravlja zavod za geodezijo mesta Varšave še naslednja dela: kataster zemljišč, kataster podzemnih napeljav, atlas Varšave, karte mesta, geodetsko mrežo, raziskovalno delo.

Načrti se izdelujejo v merilu 1:500 in 1:1000 (po potrebi se za projektiranje povečajo v 1:250) in to po fotogrametrični ali kombinirani metodi. Zanimivo je, da opravljajo aerosnehanje s helikopterjem. Pri izdelavi načrtov velja omeniti oleatni sistem na stabilnih prozornih folijah, tako da se isti element vrti samo na eno oleato. Skupno imajo 6 oleat in sicer: situacijo, podzemne inštalacije, zemljiški kataster, geodetska mreža, projekti in zunanji opis. Na skupnem adtisu se vsebina posameznih oleat prikaže po vrsti v naslednjih barvah: črno, rjavo, modro, zeleno, rdeče, in črno. Z izdelavo atlasa Varšave, ki bo zajel 25 različnih tematik v merilu 1:50.000 bodo predvidoma končali v enem letu.

Posebej želim poudariti raziskovalno delo, kateremu dajejo v okviru geodeskega zavoda v Varšavi veliki pomen. Tako v okviru posebnega odseka raziskujejo problematiko o informacijskem sistemu oziroma banki podatkov za mesto Varšavo, ki bo vključena v banko podatkov celotne Poljske. V sklopu te banke podatkov pa se posebej obdelujejo projekti o evidenci zgradb, o evidenci koordinat in evidenci o komunalnih napravah. Projekt o evidenci zgradb je že potrjen od ministrstva in se pričinja z operativno naložitvijo, projekt o evidenci koordinat je izdelan in je trenutno na usklajevanju, a o komunalnih napravah pa je še v izdelavi. V okviru evidence zgradb, ki jo bo plačala dežava se bodo vodili naslednji podatki: uživalec, velikost (površina in kubatura), konstrukcija in material zgradbe, položaj, način izkoriščanja, starost, vzdrževanje, inštalacije itd.. V okviru te evidence ne bo detajlnih načrtov za posamezno etažo. V okviru evidence koordinat pa bi se naj določile koordinate geodetske mreže, osi ulic, komunalnih naprav, parcele in podobno. Evidenca o komunalnih napravah pa bi naj vsebovala: položaj, funkcijo, material, obliko, dimenzijo, leto izgradnje in druge podatke o posamezni komunalni napravi. Razen tega se raziskovalci teg zavoda ukvarjajo z drugimi problemi, kot so mikrofilm, finančno poslovanje zavoda (avtomatska obdelava) in druge zadeve.

Zapis o obisku na Poljskem bi bil vsekakor hudo pomanjkljiv, če ne bi povedal, da smo bili vedno in povsod zelo vpljudno in prijateljsko sprejeti. Z velikim veseljem in vidnim ponosom so nam razkazovali tudi zgodovinske znamenitosti Varšave in

Krakova. Stalno je bilo čutiti velike simpatije do naše države in veliko željo osebno se seznaniti z našo državo tako glede zgodovinskih in turističnih znamenitosti kot tudi z dosežki geodezije v Jugoslaviji.

Franc LODRANT

OB USTANOVITVI GEODETSKE UPRAVE PRI SKUPŠČINI OBČINE RAVNE NA KOROŠKEM

Lansko leto (1973) je bila pri skupščini občine Ravne na Koroškem na novo ustanovljena geodetska uprava. Delati je začela 1. septembra z minimalno opremo in v zelo skromnih prostorih na gradu poleg študijske knjižnice, kjer se nahaja še urbanistični biro. Do tedaj je vodila kataster za občino Ravne na Koroškem Medobčinska uprava Slovenj Gradec, ki pa zaradi pomanjkanja kadra ni zmogla vsega dela niti za kataster slovenjegraške občine.

Vzrok, da je bila ravenska občina tako dolgo brez svoje geodetske uprave, je predvsem kadrovskega značaja. Občina pač leži bolj na odročnem robu Slovenije in strokovnjaki od drugod ne prihajajo radi sem, domače študente pa pritegneta v glavnem dve delovni organizaciji - železarna Ravne in rudnik Mežica. Ker zadnja leta že skoraj ni minilo skupščinsko zasedanje, kjer se ne bi pojavilo vprašanje geodetske uprave pri občini, smo se lansko leto le odločili, da začnemo z delom, pa čeprav z zares minimalno kadrovske zasedbo in opremo. Po površini spada ravenska občina v Sloveniji nekje v sredino. Meri 30.365 ha, razdeljena je na 39 katastrskih občin, v katerih je okrog 32.000 zemljiških parcel. Nekaj več kot dve tretjini površine je gozdov. Katastrski elaborat je mehanografsko obdelan le za dve katastrski občini, to sta Ravne in Mežica, vseh ostalih 37 katastrskih občin pa je še vedno na zelo starih in obrabljenih obrazcih. Tudi evidenčni načrti, ki so z izjemo treh krajev - Ravne, Prevalje in Mežica, še vsi v merilu 1:2880, so že zelo potrebni obnove. Za kataster komunalnih naprav skoraj da lahko rečem, da ga ni; nekaj podzemnih vodovodov je sicer že zabeleženih, vendar v glavnem neorganizirano arhivirano po posameznih krajevnih uradih. Promet z zemljišči pa je v ravenski občini še vedno zelo intenziven, predvsem zaradi gradnje enodružinskih hiš.

Ko smo sestavljali shemo, kako bi naj izgledala geodetska uprava v ravenski občini, smo imeli v mislih obstoječe, do sedaj opisano stanje in predvidene bodoče potrebe. V takoimenovani sistemizaciji delovnih mest geodetske uprave smo predvideli načelnika, dva geometra, referenta za splošne zadeve, dva referenta za katastrsko knjigovodstvo in risarja.

Načelnik bi naj vršil vodstvena in nadzorna dela, planiral organizacijo dela, sestavljajl poročila o opravljenem delu za skupščino občine ter vodil delovne sestanke v kolektivu. Za njegovo mesto je željena visoka izobrazba iz geodezije.

Franc LODRANT, dipl. ing. geod.
Načelnik GU Ravne na Koroškem

Geometra bi vršila vse geodetsko katastrske izmeritve, predvsem tudi kataster komunalnih naprav in izdelavo načrtov. Za ti delovni mesti se zahteva vsaj srednja izobrazba.

Referent za splošne zadeve bi imel vodstvo sprejemne pisarne, vodenje delovodnika, takсни dnevnik, blagajniški dnevnik, sestavo obračunov, sprejem in odpremo pošte, vodenje spisovnih seznamov. Željena je srednja izobrazba.

Referenta za katastrsko knjigovodstvo izvajata katastrsko knjigovodstvo in vodita evidenco družbene lastnine. Željena je srednja izobrazba.

Risar bi bil zadolžen za izdelavo mapnih kopij, vrisovanje sprememb v indikacijske skice, zemljiškoknjižne mape, izdelavo in dopolnjevanje matric, dopolnjevanje karte 1:5000, kopiranje, prepisovanje posestnih listov, naznanilnih listov in podobno.

Da bi lahko to shemo tudi dejansko izpeljali, bi seveda potrebovali tudi ustrezne prostore, potrebovali bi vsaj štiri pisarne z ustrezno opremo in instrumente, ki jih pri našem delu nujno potrebujemo.

Danes naša geodetska uprava seveda še ne izgleda tako kot smo si jo v tej shemi zamislili. Tudi še ne vemo, če bo sploh kdaj dobila takšno obliko. To je bil pač naš prvi osnutek, ki smo ga sestavili še pravzaprav brez izkušenj, tako-rekoč na začetku poti ustvarjanja novega kolektiva, ki v ravenski občini še nima tradicije, ne kakih drugih krepkejših temeljev.

Trenutno smo na geodetski upravi zaposleni štirje - trije redno in eden honorarno (načelnik, honorarni geometer, referent za splošne zadeve in referent za katastrsko knjigovodstvo). Zasedena imamo torej zares samo najnujnejša delovna mesta in naročila, ki jih dobivamo od naših strank za razne meritve, se nam že kopičijo, ker jih ne utegnemo več sproti izvrševati. V prvih devetih mesecih, t.j. od septembra lanskega leta pa letos do meseca maja smo dobili že 360 naročil za razna dela, od teh smo jih rešili do sedaj 240. Trenutno imamo še težave s prostori - imamo le dve pisarni in si tudi naše dokumentacije ne moremo razporediti tako, kot bi radi in kot mislimo, da bi bilo praktično. Upajmo, da so težave, ki nas sedaj tarejo, pač le začetnega značaja in da bo čez leto že marsikaj drugače. O množici naročil, ki jih dobivamo, imamo občutek, da smo občanom potrebni, da so zadovoljni z nami in našim delom, ker smo jim blizu in vsak dan dostopni.

ŽEPNI ELEKTRONSKI KALKULATORJI

Žepni elektronski kalkulatorji so se izredno hitro razvili in postali za geodete zelo privlačni. Trenutno vzbujata največ pozornosti modela HP-45 in HP-65 ameriške tovarne Hewlett-Packard.

Kalkulator HP-45 je naši strokovni javnosti do določene mere že poznan - mogoče malo manj kot njegov predhodnik HP-35. Posebno pozornost zasluži, ker omogoča samostojno (brez tabel), udobno, z zadovoljivo točnostjo (deset mest) v pisarni in na terenu reševati pretežni del nalog s področja geodezije in je relativno poceni ter ga je možno nabaviti tudi pri nas. Udobnost ni le v enostavnem, hitrem in zanesljivem izvajanju aritmetičnih operacij, temveč predvsem v predprogramiranih funkcijah, enostavnem operiranju s koti, naj si so ti podani v stopinjski meri, gradih ali radianih in v devetih pomnilnih registrih (poleg štirih delovnih), v katerih se lahko shranjuje konstante in vmesne rezultate. Funkcijske tipke, kot so npr.: x^2 , x , $\sin x$, $\cos x$, $\tan x$, $\arcsin x$, $\arccos x$, $\arctg x$, $\log x$, 10^x , pretvorba polarnih koordinat v pravokotne in obratno ter druge, razbremenene uporabnika pogosto ponavljajočih rutinskih računanj, kar pripomore k preglednosti računskega postopka in k zanesljivosti rezultata. Po navodilih, ki jih prilaga tovarna, je možno računanje brez posebnega predhodnega študija stroja. Za reševanje standardnih geodetskih nalog pa obstajajo že domača in v tujini objavljena navodila (koordinatni račun, račun površin, višinomerstvo, redukcije, indirektno določitev elementov, zakoličbeni elementi in drugo), po katerih je mogoče računati povsem šablonsko.

Zaradi navedenega je HP-45 privlačen za majhne geodetske delovne organizacije in je koristno dopolnilo ostali elektronski opremi za obdelavo podatkov v večjih delovnih organizacijah. Ob intenzivni uporabi je njegova amortizacija zelo hitra.

Kalkulator HP-65 je novejši model. Pri nekoliko spremenjeni tastaturi, ob praktično istih dimenzijah, ima v pogledu manualnega računanja podobne možnosti kot HP-45. Novost je v tem, da je možno na njem programirati oziroma računati po vnaprej sestavljenih programih, ki so shranjeni na posebnih magnetnih karticah. Programski jezik je enostaven. Program lahko obsega do 100 programskih korakov, kar ob številnih funkcijskih tipkah ni tako malo. Za različne stroke ima tovarna sestavljene standardne programe (za geodete - Surveying Pac), ki jih je treba posebej naročiti. Programe pa je moč dobiti tudi že v tuji strokovni literaturi. Računanje obstaja v tem, da vstavimo preko tastature ali z magnetne kartice program v stroj, nato po skici in navodilih vstavljamo podatke in izpisujemo rezultate. Splošno je znano, da je računanje po programih še hitrejše (praktično traja toliko časa, kolikor je potrebno za vstavljanje podatkov in izpis rezultatov), rezultati pa so zaneslivejši, saj jih bremeni eventualno ne- točno vnašanje podatkov oziroma rezultatov. Kot tak je kalkulator HP 65 zanimiv zlasti za organizacije z obilico standardnih nalog, ki nimajo večjih računalnikov.

Janez Kifnar

KARTA OBČINE CELJE 1:50.000

Medobčinska geodetska uprava Celje je ob sodelovanju Inštituta za geodezijo in fotogrametrijo izdelala karto občine Celje v merilu 1:50.000. Format karte je pokončen in znaša 0,54 x 0,36 m ter zajema območje 72 listov ODK (površina občine Celje 230 km²).

Vsebina karte je prirejena možnostim tematskih obdelav za potrebe upravljanja in prostorskega načrtovanja. Za prikaz na karti so izbrani naslednji elementi: meja občine, komunikacije (železnice in ceste po uradni kategorizaciji), naselja, locirana s florisom oziroma krogi, ki označujejo center naselja in določajo tudi velikost naselja (5 velikostnih kategorij); vodovje, značilni vrhovi z imeni in nadmorskimi višinami ter nazivi glavnih pogorij. Vsakemu naselju je dodana tudi njegova srednja nadmorska višina.

Kot viri podatkov so uporabljeni: ODK 1:5000 (za večji del občine), karta VGI 1:50.000, podatki zemljiško-katastrskih izmer in podatki statistične službe.

Karta je tiskana v štirih barvah: pota in naselja v rjavi, vode v modri, nazivi in železnice v črni in meja občine v rumeni barvi.

Ker naj bi karta služila tudi kot pomožni učni pripomoček v osnovnih šolah, ji je za te potrebe dodan prikaz reliefa s senčenjem v sivi barvi.

Pri izdelavi karte je upoštevana možnost njene direktne pomanjšave v merilo za publikacijski format A 3 (1:75.000 ali 1:80.000), v katerem naj bi v bodočnosti izšel atlas občine Celje.

Založniški originali (ločeni za posamezne barve) so izdelani z graviranjem na folijah, za napise pa je uporabljen fotostavek IGF.

Ob pomoči Inštituta za geodezijo in fotogrametrijo se je ob izdelavi karte naša uprava prvič spoprijela z večjim kartografskim delom, izšolala nekatere svoje delavce, ki bodo svoje izkušnje koristno uporabili pri nadaljnem tovrstnem delu.

Gojmir Mlakar

POSVETOVANJE O INŽENIRSKI GEODEZIJI V MOSTARJU

V dneh 11. in 12. aprila je bilo zvezno posvetovanje o inženirski geodeziji v Mostarju. To je bilo pravzaprav že drugo zvezno posvetovanje o isti temi in v istem mestu. Udeležba na posvetovanju je bila nad vsemi pričakovanji. Vseh udeležencev je bilo med 300 in 400, po nekaterih ocenah pa še precej več. Tudi iz Slovenije bila večja skupina geodetov, bilo bi jih pa še več, če bi bila boljša obveščенost. Tudi referatov je bilo preko 60 in so natisnjeni v dveh knjigah. Žal sta bila iz Slovenije le 2 referata. Poleg domačih referatov je bilo tudi več tujih referatov,

predvsem iz vzhodno-evropskih držav. Referatov je bilo preveč in bi bila potrebna selekcija, saj so vsi referanti po vrsti prekoračili odmerjeni jim čas.

Referati, razen nekaj izjem, niso bili na posebni višini in so bili predvsem informativni. Seznanjali so kolege bolj z opravljenimi nalogami kot pa z novostmi. Če naj bi bilo to posvetovanje pregled inženirske geodezije v Jugoslaviji, potem lahko ugotavljamo sledeče:

1. večino nalog se še vedno rešuje na klasični način s klasičnim instrumentarijem
2. relativno močan prodor fotogrametrije v inženirsko geodezijo
3. na področju računalništva, elektronskih razdaljemetrov, žiroteodolitov in laserjev pa smo razne redkih izjem prav na začetku.

Izven posvetovanja je bila organizirana razstava geodetskih instrumentov in izleti v turistične kraje v okolici Mostarja. Pri tem je vreme zelo zagodlo organizatorjem, saj je bila prava zima, čeprav je Mostar znan kot najtoplejše mesto v Jugoslaviji. Zaradi premajhnega števila prijav so odpadli vsi izleti. Zato pa je imel geodet kaj videti na razstavi geodetskih instrumentov. Razstavljali so: Kern, MOM, Packard, Wild in Zeiss iz Jene. Poleg njih pa še domači prodajalci.

Popoln program geodetskih instrumentov je razstavila le tovarna Wild. Poleg že vseh znanih instrumentov naj omenim le novi razdaljemer DI 3. Prednosti, ki jih ima pred razdaljemerom DI 10, so predvsem v občutno manjših dimenzijah in teži, ter v vgrajenem računalniku, ki nam daje že horizontalne razdalje in višinske razlike. Poleg tega lahko z njim računamo redukcijo na morski nivo in v željeno projekcijsko ravnino. Pri Zeissu naj omenim serijo teodolitov z označbo "A", ki prinaša precej novosti, žal pa tudi precej višje cene. Omembe vreden je gotovo nivelir Ni 002, z točnostjo $\pm 0,2$ mm/km in je verjetno trenutno najboljši nivelir. Konstrukcijski zanimivosti tega nivelirja sta, da je to prvi nivelir, pri katerem odčitavamo v dveh legah kompenzatorja in pa način, da se za mikrometer ne uporablja planparalelne plošče, ampak direktno dviga odnosno spušča objektiv. MOMni prikazal nič novega, zato pa precej več AGA in to: Geodimeter 700 z dodatkom Geodat 700 in precejšnje presenečenje Geoplane 300. Geodimeter 700 je zadržal vse dobre lastnosti svojih prednikov. Poleg razdaljemera samega ima vgrajen tudi horizontalni krog in vertikalni krog z avtomatskih indeksom. Delo z njim je že skoraj popolnoma avtomatizirano, tako da na zaslonu direktno čitamo dolžino ter horizontalni in vertikalni kot. Točnost dolžin je ± 5 mm + 1 mm/km, točnost horizontalnega kota $\pm 2''$ in vertikalnega $\pm 3''$. Vgrajen ima tudi računalnik, da dobimo lahko tudi takoj horizontalno razdaljo. Z dodatkom Geodat 700 pa lahko vse podatke avtomatsko registriramo in se izognemo napakam registracije. Novost je tudi Geoplane 300, ki je nekakšen ploskovni nivelir, pri katerem rotira laserski žarek s hitrostjo 10 obratov na sekundo in nam tako opisuje ravnino. S pomočjo avtomatskega kompenzatorja se ta ravnina avtomatsko ohranja vodoravna. Čitamo direktno, kjer žarek zadene na lato ali pa s posebnimi detektorji. Radij delovanja je 250 m, s tem pokrije iz enega stojišča površino 20 ha. Natančnost ima ± 2 mm pri 60 m in ± 1 cm pri dolžini 250 m.

Največje presenečenje pa je pripravil Kern, ki je razstavil dolgo pričakovani razdaljemer Mekometer 3000. To je instrument, ki predstavlja pravo revolucijo v inženirski geodeziji, saj z natančnostjo $\pm 0,1$ mm + 1 mm/km predstavlja skoraj mejo natančnosti. Žal pa bo zaradi svoje cene za večino nedosegljiv.

Mislim, da je vsakdo odnesel iz Mostarja nekaj zanimivega in, da ni bilo nikomur žal, da se je udeležil posvetovanja o inženirski geodeziji.

Na koncu se še vprašajmo, kako da sta bila iz Slovenije le dva referata. Prav tako je nerazumljivo, da sta na anketo o sodelovanju v okviru komisije za inženirsko geodezijo do danes prispela le dva anketna lističa. Ponovno pozivam vse, ki se pri svojem delu srečujejo z inženirsko geodezijo in ki jih to delo zanima ter se želijo v svoji stroki izpopolniti, da izpolnijo anketni list in ga vrnejo. Ali pa morda ni problemov in je ta komisija nepotrebna?

Florjan Vodopivec

Zvezna geodetska uprava ukinjena

V zveznem zakonu o spremembah in dopolnitvah zakona o organizaciji in delovnem področju zveznih upravnih organov in zveznih organizacij (Ur. l. SFRJ, št. 21/74) je v 12. in 14. členu določeno, da se iz zakona o organizaciji in delovnem področju zveznih upravnih organov in zveznih organizacij (Ur. l. SFRJ, št. 32/71) črta v 13. členu 3. alineja in celoten 16. člen. V 13. členu v 3. alineji navedenega zakona je bilo določeno, da je v rangju zvezne uprave tudi Zvezna geodetska uprava, a v 16. členu pa je bila določena njena pristojnost. To torej pomeni, da Zvezna geodetska uprava ne obstaja več. S tem pa je tudi realizirana zahteva ustavnega sodišča Jugoslavije, ki je že decembra 1972 ugotovilo, da so predmetna določila 13. in 16. člena zakona o organizaciji in delovnem področju zveznih upravnih organov in organizacij proti-ustavna ter odločilo, da z dnem 27. junij 1973 prenehajo veljati sporne določbe.

V zakonu o spremembah in dopolnitvah zakona o organizaciji in delovnem področju zveznih in upravnih organov in zveznih organizacij pa je v 3. členu določeno, da Zvezni sekretariat za ljudsko obrambo opravlja med ostalim tudi zadeve, ki se nanašajo na "določanje elementov kartografskih podatkov, ki so pomembni za obrambo in varnost države in za splošno rabo kartografskih publikacij", ki so po 281. členu ustave SFRJ dane v pristojnost zveznih organov.

S.M.

Geodetski zakoni v Skupščini SR Slovenije

Ob koncu marca t.l. je Izvršni svet skupščine SR Slovenije poslal Skupščini SR Slovenije v sprejem naslednje geodetske zakone: predlog zakona o temeljni geodetski izmeri, predlog zakona o zemljiškem katastru, osnutek zakona o geodetski službi in osnutek zakona o katastru komunalnih naprav. O vseh navedenih zakonih so razpravljali naslednji organi skupščine: zakonodajno pravna komisija, odbor za urbanizem ter stanovanjsko in komunalno gospodarstvo republiškega zbora in odbor za družbeno - ekonomske odnose gospodarskega zbora. Zasedanje delegatov občin pa

je obravnavalo le osnutke zakonov o geodetski službi in katastru komunalnih naprav.

Vsi navedeni organi so se v glavnem strinjali s predloženimi predlogi in osnutki zakona. Le zakonodajno pravna komisija je imela nekaj pripomb na posamezne formulacije v osnutkih zakonov o geodetski službi in o katastru komunalnih naprav. Na zasedanju delegatov občin sta imela pripombe na osnutek zakona o geodetski službi delegata občin Maribor in Celje. Delegat občine Maribor je konkretno predlagal novo formulacijo glede izvajanja operativnih del, ki jih programira in financira republika, ter glede formiranja geodetskih organizacij združenega dela v poslovno skupnost za geodezijo. Glede izvajanja operativnih del, ki jih programira in financira republika naj bi sklenili družbeni dogovor Geodetski zavod SRS, geodetske delovne organizacije in Izvršni svet Skupščine SR Slovenije. V okviru poslovne skupnosti za geodezijo pa bi naj geodetske organizacije združenega dela sodelovale glede raziskovalnega dela, enotnega tehnološkega sistema, smoternega izkoriščenja kadrov in kapacitet, izobraževanja kadrov, delitve dela, ter drugih skupnih interesov. Z delegatom občine Maribor se je v celoti strinjal delegat občine Celje.

O vseh štirih zakonih pa sta razpravljala dne 17.4.1974 tudi republiški in gospodarski zbor Skupščine SR Slovenije. V razpravi o osnutku zakona o geodetski službi sta v gospodarskem zboru sodelovala dva poslanca, v republiškem pa en poslanec, vsi trije so imeli pripombe na operativno izvajanje geodetskih del ter predlagali družbeni dogovor o operativnem izvajanju geodetskih del, formiranje osnovne skupnosti za geodezijo, podobno kot je to predlagal delegat občine Maribor na zasedanju delegatov občin. Zakona o temeljni geodetski izmeri in zemljiškem katastru sta bila soglasno sprejeta brez razprav, glede osnutkov zakonov o geodetski službi in katastru komunalnih naprav pa so bili sprejeti sklepi, da se osnutka v načelu sprejmeta ter da Izvršni svet Skupščine SRS pripravi predloge zakonov z upoštevanjem mnenj in pripomb na osnutke teh zakonov.

To torej pomeni, da sta zakona o temeljni geodetski izmeri definitivno sprejeta. Objavljena sta v Uradnem listu SRS, št. 16/74. Zakona o geodetski službi in o katastru komunalnih naprav pa bosta v razpravi še enkrat kot predloga zakona.

S.M.

Izvršni svet sprejel program geodetskih del za 1974. leto

Na 72. seji dne 15.4.1974 je Izvršni svet skupščine SR Slovenije sprejel program geodetskih del za leto 1974, ki mu ga je predložila Geodetska uprava SR Slovenije. Izvršni svet je tudi sklenil, da se pripravi problemsko poročilo o izvajanju 5-letnega programa geodetskih del. O programu del je pred tem razpravljala koordinacijska komisija za vprašanja s področja uprave in dela Izvršnega sveta.

S.M.

Poslansko vprašanje o integraciji geodetskih organizacij

Na zasedanju gospodarskega zbora dne 17.4.1974 je poslanec tovariš Mlinar postavil Republiškemu sekretariatu za urbanizem vprašanje o razlogih, ki preprečujejo integracijo geodetskih organizacij združenega dela. Poslanec je zahteval pismeno mnenje o tem.

S.M.

Sestanek geodetskih organizacij o poslovnem sodelovanju

Republiški sekretar za urbanizem in direktor Geodetske uprave SRS sta dne 9. 4. 1973 organizirala razgovor z geodetskimi organizacijami združenega dela o poslovnem sodelovanju geodetskih delovnih organizacij v zvezi z zakonom o geodetski službi. Razgovora so se udeležili Geodetski zavod SRS, Združeni geodetski zavod Maribor, Ljubljanski geodetski biro, Investibiro Koper, Projekt Nova Gorica. Dogovorjeno je bilo, da Geodetska uprava SRS pripravi v dveh mesecih predlog za dopolnitev zakona o geodetski službi v tem smislu, da se predvidi formiranje poslovne skupnosti za geodezijo in njene naloge. V to skupnost bi se naj obvezno vključile vse geodetske organizacije združenega dela, ki jih ustanovi ali pooblasti republika in občine.

S.M.

V SR Hrvatski je sprejet zakon o geodetski izmeri in katastru zemljišča

SR Hrvatska je sprejela zakon o geodetski izmeri in katastru zemljišča, ki je objavljen v Uradnem listu SR Hrvatske - Narodne novine št. 16/74. Celotna vsebina je podana v 110 členih in devetih poglavjih, in sicer: splošne določbe, vsebina izmere in zemljiškega katastra ter postopek za izmero in izdelavo zemljiškega katastra, vzdrževanje izmere in zemljiškega katastra, obnova izmere in zemljiškega katastra, geodetska dela za posebne potrebe, pooblastila in razmerje upravnih organov, pristojnih za geodetske zadeve, opravljanje geodetskih del kot privatna geodetska dejavnost, ki vplivajo na vzdrževanje izmere in zemljiškega katastra, kazenske določbe, prehodne in končne določbe.

S.M.

Novi zakon o ljudski obrambi

V Uradnem listu SFRJ, št. 22/74 je objavljen novi zakon o ljudski obrambi. Doseđani zakon, ki je urejeval to področje, je bil zakon o narodni obrambi (Uradni list SFRJ, št. 8/69). V okviru novega zakona se urejajo, kot je bilo to tudi do sedaj, vendar z določenimi spremembami, zadeve, ki neposredno tangirajo geodetsko službo, kot so: aerosnemanje, uporaba in objava aerofotografskih posnetkov, izmeritev zemljišča v okoliših objektov, ki so posebnega pomena za obrambo države, izmeritvena dela v mejnem pasu in v obalnem morju, izdelava in izdaja kartografskih publikacij ter izdaja in uporaba podatkov osnovnih geodetskih del in osnovnega državnega zemljevida. Navedene zadeve so urejene v členih 200, 202, 203, 204, 205 in 206, a kazenska določila, ki se nanašajo na te zadeve pa v 222. in 224. členu.

Ker so nekatere določbe zakona o ljudski obrambi, ki se nanašajo na aerosnemanje in izdajo ter uporabo podatkov osnovnih geodetskih del in osnovnega državnega zemljevida, nejasne in verjetno neuskklajene z zvezno ustavo oziroma zakonom o spremembah in dopolnitvah zakona o organizaciji in delovnem področju zveznih upravnih organov in zveznih organizacij, je Geodetska uprava SRS zaprosila Zvezni sekretariat za narodno obrambo za ustrezno tolmačenje.

S.M.

Geodetski strokovnjaki člani izvršnih svetov občin

V novih izvršnih svetih skupščin občin Slovenije in Obalne skupnosti Koper so tudi geodetski strokovnjaki, predvsem predstojniki občinskih geodetskih upravnih organov, in sicer v skupščinah občin Ajdovščina, Brežice, Černomeľ, Ilirska Bistrica, Kamnik, Kočevje, Krško, Litija, Ljubljana-Bežigrad, Maribor (2), Postojna, Ptuj, Velenje, Vrhnika, Žalec in Obalni skupnosti Koper.

S.M.

Z A P I S N I K

z 2. seje predsedstva ZGIG Slovenije, dne 14.5.1974 od 16. do 19. ure v Ljubljani, Kobljarjeva 34

Prisotni: Peter Šivic
Ivan Golorej
Zmago Čermelj
Tomaž Banovec
Andrej Skrt
Zlatko Lavrenčič
Gojmir Mlakar
Vili Kos
Florijan Vodopivec
Dušan Mrzlekar
Jože Senčar
Anton Lesar

Odsotni: Jožica Švarc
Branko Rojc
Peter Svetik

Dnevni red:

1. Poročilo predsednika o tekočih zadevah
2. Predlogi za častne in zaslužne člane ZITJ
3. Razgovor o Geodetskem vestniku
4. Oblikovanje stališča predsedstva ZGIG o osnutkih geodetskih zakonov
5. Organizacija posvetovanja v slovenskem okviru - 1974
6. Razno

Ad 1. Predsednik Šivic poroča:

- a) Posvetovanje o katastru zgradb, ki naj bi ga organizirala ZGIG Jugoslavije letos jeseni ali pozimi, bo verjetno preloženo na željo stalne konference mest. ZGIG Slovenije bi lahko organizirala ozek delovni posvet predstavnikov najbolj zainteresiranih družbenih in strokovnih skupnosti na temo "kaster zgradb".

Sklep: Sekretariat ZGIG Slovenije ugotovi možnosti za tak delovni posvet in ga organizira.

- b) Od posvetovanja o vlogi kartografije v planiranju, 1. 1973 je bilo ZGIG Slovenije zaenkrat nakazanih 20.000 din, preostanek stroškov 14.558 din bo nakazan po dokončnem obračunu.

- c) Ocena posvetovanja o inženirski geodeziji v Mostarju. Strokovni nivo posvetovanja je bil povprečen. Iz Slovenije se je posvetovanja udeležilo 18 strokovnjakov s sorazmerno malo referati.
- d) Priprave na 5. kongres ZGIG Jugoslavije v oktobru 1975 potekajo v redu.
- e) ZGIG Slovenije bo organizirala 4. sejo predsedstva ZGIG Jugoslavije, ki bo 7. in 8. junija 1974 v Škofji Loki ali na Bledu. Organizacijo bosta vodila tovariš Šivic in Golorej.

Add 2.

Sklep: Za zaslužnega člana ZIT Jugoslavije za leto 1974 predlaga predsedstvo ZGIG Slovenije tovariša Milana Naprudnika. Predlog bo takoj poslan v Beograd. Ostalo dokumentacijo bo uredil tovariš Svetik.

Add 3. Prva letošnja številka Geodetskega vestnika je izšla. Za ureditev glasila daje predsedstvo uredniškemu odboru vse priznanje. Tovariš Lavrenčič, glavni urednik, nakaže vsebino 2. številke, ki bo izšla konec junija letos.

Add 4. Mnenje predsedstva ZGIG Slovenije o zakonih.

Stališča vseh treh društev GIG so znana. Čas za razpravo o osnutkih zakonov je pretekel in zakoni so že v fazi sprejemanja. Zaradi tega in zaradi neenakih stališč društev predsedstvo ne more formirati usklajenega mnenja in stališč.

Sklep: Predsedstvo ZGIG Slovenije v imenu vseh članov ZGIG Slovenije pošilja apel vsem geodetskim delovnim organizacijam in Geodetski upravi SRS, naj sklenejo razumne medsebojne dogovore, da ne bo zaradi nekaterih nepopustljivih in skrajnih stališč prikrajšana na ugledu naša stroka in vsi, ki v njej delamo.

Add 5. Posvetovanje o katastru

ZGIG Slovenije bi konec oktobra 1974 lahko organizirala posvetovanje o katastru, ki bi združevalo tri teme:

1. Načrti grafične izmere, digitalizacija in pretvorba v druga merila.
2. Avtomatska obdelava katastra, njena razširitev in perspektiva, naloge in povezava geodetske službe ob tem.
3. Odsevi zakona o kmetijskih zemljiščih na geodetsko službo in operativo.

Sklep: Sekretariat zveze GIG Slovenije naj izdela podroben plan posvetovanja in se pri tem poveže s sekcijo za kataster.

Add 6. Razno

1. Organizacija geodetskega dneva je ponudena Mariborskemu društvu GIG, če ta ne bi mogel sprejeti pa Ljubljanskemu geodetskemu društvu. V Geodetskem vestniku bo oglas z vprašanji o najprimernejšem času izvedbe geodetskega dne.
2. Letos bo kongres FIG v Washingtonu. Če bomo od SBK dobili zaproseno pomoč, bo lahko en član ZGIG Slovenije na kongresu navzoč.
3. ZIT Slovenije prosi prispevek za poravnavo lanskoletne izgube s stavbo.

Sklep: Prispevek se odobri in izplača skupaj z letošnjo četrletno najemnino.

4. Davčna uprava občine Ljubljana-Center zahteva podatke o vseh, ki so dobili izplačano preko 300.-din za honorarje. Podatke bo dal blagajnik.

Zapisnikar
Anton Lesar

REDNI LETNI OBČNI ZBOR DRUŠTVA GIG CELJE

Redni letni občni zbor Društva GIG Celje je bil dne 31. maja 1974 v gostišču Vidregar na območju GU Trbovlje, ki je v letošnjem letu prevzela organizacijo zbora.

Dnevni red:

1. Otvoritev in izvolitev delovnega predsedstva
2. Izvolitev zapisnikarja in dveh overovateljev
3. Poročilo predsednika in blagajnika
4. Razprava o poročilih
5. Poročilo nadzornega odbora
6. Volitve predsednika upranega, nadzornega odbora in delegatov za predsedstvo Zveze GIG Slovenije
7. Razno

Ad 1.

Občnemu zboru je prisostvovalo 38 članov in kot gostje podpredsednik Zveze GIG Slovenije tovariš Ivan Golorej, predsednik DIT Celje tovariš Henrik Čmak, član IS občine Zagorje tovariš Janez Pušnik, direktor GU SRS tovariš Miroslav Černivec, samostojni svetovalec GU SRS tovariš Zorko Ukmar.

V delovno predsedstvo so bili izvoljeni: Marjan Nečimer, Stane Vrtačnik in Ivan Gaber. Zapisnik je vodil Franc Bevc, overovatelja pa sta bila Marija Skubic in Ivo Grčar.

Ad 2.

Poročili predsednika in blagajnika sta priloženi

Ad 3.

Po podanem poročilu predsednika in blagajnika je sledila razprava, v kateri so sodelovali tovariši Golorej, Črnivec, Naprudnik, Čmak, Pušnik, Mlakar, Gaber, Rožič in Naraks. Tovariš Golorej je pozdravil zbrane na občnem zboru v imenu Zveze GIG Slovenije in podal mnenje o aktivnosti društva v preteklem mandalnem obdobju. Nakazal je nekatere naloge Zveze, v katere se bo moralo vključiti tudi celjsko društvo.

Kot gostitelj je občni zbor pozdravil član IS občine Zagorje tovariš Pušnik in hkrati zaželel društvu mnogo uspeha pri njegovem nadaljnjem delu.

Predsednik DIT Celje tovariš Čmak je pozdravil zbor v imenu društva inženirjev in tehnikov Celje, izrekel pohvalo delu društva ter hkrati omenil društveno nedelavnost nekaterih drugih tehničnih sekcij.

Tovariš Černivec se je dotaknil problematike v zvezi s sprejemanjem nove zakonodaje in predvsem nalog, ki jih terjajo podzakonski predpisi. Omenil je razširitev programa raziskav tudi na področja, ki jih zahtevajo predpisi in delo v proksi. Nakazal je pomen raziskav na področju prostorskega informacijskega sistema. Pozval je društvo k aktivnemu delu v zvezi z novimi nalogami geodetske službe, pri čemer še posebej k razpravi o novih predlogih za organizacijo geodetske operative, ki jih pripravlja GU SRS.

Tovariš Naprudnik je podrobneje opredelil pomen raziskav na področju prostorskega informacijskega sistema. V novi ustavi je na novo opredeljen pomen družbenega planiranja, ki naj sloni na čim realnejših osnovah. Prostor, družbeni proizvod in prebivalstvo so osnovne komponente planiranja. K poznavanju prvega lahko veliko pripomore geodezija. Delo geodetov na tem področju lahko mnogo prispeva k afirmaciji geodezije. Predlagal je organizacijo predavanja o problematiki prostorskega planiranja v okviru DIT-a Celje, ki bi ga pripravili sodelavci Zavoda za regionalno prostorsko planiranje.

Tovariš Gaber je omenil pravilnost politike, ki jo vodi GU SRS za afirmacijo stroke ter pri tem izhajal iz geodetske operative v preteklem in sedanjem času. Spomnil je na čase, ko so bili geodeti v stiski za delo v nasprotju z današnjim stanjem, ko delo išče izvajalce. Pozval je geodetske delovne organizacije naj uredijo medsebojne odnose.

Pri točki 7 dnevnega reda je v razpravi sodeloval tudi tovariš Rožič. Primerjal je zakonska določila v geodetski zakonodaji z zakonom o vodah. V geodetski zakonodaji po njegovem mnenju niso urejeni odnosi med izvajalci in koristniki geodetskih del - interesna skupnost. Smatra tudi, da ne bi smeli biti v zakonodaji določeni izvajalci geodetskih del, temveč bi naj dela opravljala tista geodetska organizacija, ki nudi financirju naugodnejše pogoje. To načelo velja tudi za dejavnost splošnega družbenega pomena.

Tovariš Naraks je svojo razpravo navezal na razpravo tovariša Gabra in Rožiča. Tudi on meni, da je GU SRS mnogo storila za afirmacijo stroke, vendar smatra, da zakonodaja ne ureja zadovoljivo odnose med geodetskimi organizacijami ter da se ne strinja z načinom, s katerim se skuša vnesti določila o pristojnosti za izvajanje geodetskih del v spremenjeni zakon o geodetski službi.

Tovariš Mlakar je na osnovi razprave podal nekatere sklepe in sicer: organizira naj se predavanje o pomenu prostorskega planiranja v okviru DIT-a Celje. Aktualnost te teme je toliko večja, ker se v Celju v kratkem predvideva revizija urbanističnega načrta in verjetno tudi uskladitev urbanističnega programa z regionalnim prostorskim planom.

Društvo GIG Celje naj organizira tudi ponovno razpravo o določilih, ki jih pripravlja GU SRS v Zakonu o geodetski službi in ki na nov način opredeljujejo vlogo geodetskih delovnih organizacij.

Ad 5.

Poročilo nadzornega odbora je podal njegov član tovariš Naraks in z ozirom na pravilnost poslovanja upravnega odbora in blagajnika predlagal razrešnico dosedanjemu upravnemu in nadzornemu odboru.

Ad 6.

Tovariš Potokar je podal predlog, da se dosedanjemu upravnemu odboru in pravljako nadzornemu odboru podaljša mandat še za eno leto z ozirom na to, da je leta bil izvoljen šele pred enim letom na zadnjem občnem zboru. Zbor je predlog enoglasno sprejel. Sprejet je bil tudi predlog, da se dosedanji upravni odbor poveča za dva člana ter, da se vanj vključita tovariš Miha Štravs in Janez Kozmus. S tem se želi vključiti v delo društva tudi kolege, ki delajo izven geodetske službe in tako razširiti dejavnost društva.

Kot delegata društva GIG Celje v predsedstvo Zveze GIG Slovenije sta bila predlagana in izvoljena tovariš Srečko Naraks in Ivan Gaber.

Ad 7.

Predsednik društva je podal predlog za sprejem dveh novih častnih članov v društvo in sicer tovarišev Miha Žbontarja in Jožeta Turka. Po kratki obrazložitvi in opisu njunega strokovnega dela je občni zbor predlog soglasno sprejel. Upravni odbor je zadolžen, da po opravljenih formalnostih, ki jih je za proglasitev treba odpraviti na Zvezi GIG Slovenije, izvrši svečano proglasitev in jima podeli diplomi častnih članov.

Predsednik društva je predlagal tudi, da se preuči možnost včlanjenja katastrskih referentov v Društvo GIG Ali pa se poišče kak drug način vključitve teh delavcev v delo društva. Po mnenju predsednika Zveze GIG Slovenije je predlog preučiti najprej v Zvezi in tam izoblikovati mnenje o predlogu. V statut društva je vnesti spremembe glede delegatov in glede razširitve števila članov upravnega odbora ter eventualno o možnosti vključitve katastrskih referentov v društvo (ko bo znano stališče Zveze).

Pred občnim zborom je bilo organizirano predavanje z naslovom: "Novosti, ki jih prinaša nova geodetska zakonodaja", ki ga je imel tovariš Zorko Ukmarič.

Gojmir Mlakar

POROČILO

predsednika na rednem letnem občnem zboru društva GIG Celje pri Vidregarju dne 31.5.1974

Na začetku bi rad podal poročilo o realizaciji sklepov, ki so ^{se} izoblikovali na zadnjem občnem zboru društva na Lisci dne 30.3.1973.

Razprava o geodetski zakonodaji. Analiza razprav kaže na to, da se je ob razpravah in akcijah v zvezi z določitvijo pristojnosti za izvajanje geodetskih del v pred-

logu zakona o geodetski službi zanemarjala razprava o drugih novitetah, ki jih zakonodaja prinaša. Uvedba mejnega ugotovitvenega postopka, prostorski operat zemljiškega katastra, dopolnjen upravni postopek, uvedba obveznosti revizije z. k., delitev izmere na temeljno topografsko in katastrsko, uvedba mejnega in koordinatnega katastra, evidenca družbene lastnine so zadeve, ki zahtevajo premišljene strokovne rešitve, uvedbo novih tehnoloških postopkov ter rešitev kadrovskih problemov. Ker sprejeta in predlagana zakonodaja nakazuje le okvirne rešitve, strokovne zadeve pa prepušča podzakonskim predpisom, menim, da mora zveza GIG preko svojih društev v večji meri sodelovati pri pripravi teh. Geodetski upravi SRS kot pripravljalcu predpisov ter Inštitutu GZ SRS, ki so mu poverjene nekatere od nalog, bi bili koristni napotki, ki bi izvirali iz izkušenj pri praktičnem delu.

Predlog za sestavo predsedstva Zveze GIG po delegatskem principu, ki ga je predlagal naš lanskoletni občni zbor, je bil na skupščini zveze osvojen in je našel svoj odraz v dopolnjenem statutu zveze. Na današnjem občnem zboru bomo izvolili dva delegata našega društva, ki bosta poleg predsednika zastopala naše društvo v Zvezi GIG Slovenije. Člani predsedstva zveze so tudi vodje strokovnih sekcij pri Zvezi. Menim, da je to pomembna novost s katero bo naše društvo tesneje povezano v Zvezo GIG Slovenije in preko nje z Zvezo GIG Jugoslavije.

Predlog lanskoletnega občnega zbora, po katerem naj bi intenzivirali družabno življenje članov, ki je ob ugotovitvi, da smo geodeti dobri terenski delavci, ki pa za družabno življenje ne najdemo časa, bil koristen, smo delno realizirali z organizacijo geodetskega dneva v Dobrni, ki je združil strokovno delovanje z družabno - športnim. Udeležba članov je bila zadovoljiva, kar pa ne velja za udeležbo na smučarskem dnevu geodetov, ki so ga organizirali Mariborčani.

Na lanski letni skupščini izvoljeni upravni odbor društva si je na svoji prvi seji, na kateri se je tudi konstituiral, izdelal program dela za svoje mandatno obdobje.

Realizacija programa se kaže v naslednjem:

Strokovno delovanje: člani društva so se udeležili posvetovanj, ki jih je organizirala Zveza GIG Jugoslavije. Opazna je bila udeležba na posvetovanju o kartografiji v prostorskem planiranju v Ljubljani in o katastru komunalnih naprav v Budvi. Slabše je bila na posvetovanju o inženirski geodeziji v Mostarju.

Aktivno smo bili vključeni v delo sekcij pri Zvezi GIG Slovenije, predvsem v sekciji za zemljiški kataster. Enega od sestankov te sekcije smo organizirali v Velenju ob pomoči GU Velenje.

Pomembnejša akcija društva je bila pomoč pri organizaciji geodetskega dneva in Skupščine Zveze GIG v Dobrni. Po mnenju udeležencev je organizacija uspela tako v strokovnem kot družabno-športnem pogledu.

Upravni odbor društva je razpravljal o programu raziskav s področja geodezije za leto 1973. Raziskave, ki so vključene v programu Raziskovalne skupnosti Slovenije, opravljata predvsem Inštitut GZ SRS in Inštitut za geodezijo in fotogrametrijo ter se delno financirajo iz sklada Borisa Kidriča. Sodelovali smo tudi na plenarni razpravi o raziskovalnih nalogah, ki jo je sklicala področna komisija. Upravni odbor društva je podprl predlog predloženih raziskav, vendar pa je bil hkrati mnenja, da program pušča ob strani raziskovalne naloge, katerih izsledki so pomembni za de-

lo geodetov v praksi.

Naj omenim samo nekatere od takih: raziskave natančnosti in uporabe fotogrametrije za temeljno geodetsko izmero večjih meril in katastrsko izmero, analizo materialov ter tehnoloških postopkov za reprodukcijo načrtov in kart, uvedbo sodobnejših načinov stabilizacije geodetskih in mejnih točk. Raziskave, ki so bile izvršene za prostorske informacijske sisteme, so nedvomno družbi potrebne in utegnejo v bodočnosti koristiti tudi geodetski službi, vendar pa je obseg teh raziskav tolikšen, da angažira večji del razpoložljivega raziskovalnega kadra. Problem je postal še akutnejši ob nalogah, ki nam jih nalagajo podzakonski predpisi, saj nekateri od njih zahtevajo kompleksne raziskave, ki jih je potrebno izvršiti v kratkem roku - dveh let.

Upravni odbor društva je sodeloval tudi v razpravah o organizaciji geodetskega šolstva. Podprl je zamisel o izvedbi višješolskega izrednega šolanja po specialnosti. Poleg študija kartografije, ki naj bi se začel letošnjo jesen, bi bilo potrebno čimprej organizirati študij katastrske smeri.

Geodetskim upravam in organizacijam zelo primanjkuje tudi operativnega kadra s srednješolsko izobrazbo. Nujno bi bilo povečati vpis na geodetski odsek gradbene srednje šole. Geodetska uprava SRS in geodetske organizacije, bi si po mojem mnenju morale zagotoviti večji vpliv na šolanje tega kadra. Predvsem skrb Geodetske uprave SRS bi morala biti, da ob izidu zakonodaje, ki nalaga geodetski službi nove naloge, pokrene akcijo za zagotovitev potrebnega kadra. V nasprotnem primeru bo veliko zadolžitev geodetske službe ostalo le deklaracija na papirju.

O problematiki kadra naj se dotaknem še akcije Zveze GIG ob sprejemanju samoupravnih sporazumov v državni upravi. Nagrajevanje delavcev vgeodetskih upravnih organih še vedno ni zadovoljivo rešeno in bo potrebno še angažiranje društva v tej smeri. V pripravi so novi samoupravni sporazumi, ki bi naj prišli v veljavo že v letošnjem letu. Društvo naj bi direktno ali preko Zveze skušalo uveljaviti svoj vpliv na sestavi teh.

Upravni odbor je večkrat razpravljal tudi o finančnem stanju društva. Sredstva, s katerimi društvo razpolaga, so se v glavnem zbrala iz članarin in so tolikšna, da onemogočajo izvedbo kakršnekoli večje akcije. Tudi dotok iz članarine je nepopoln, ker je ne plačujejo vsi člani redno. Pred nedavnim je bila poslana izvršnem vsetom vseh občin, na območju katerih deluje naše društvo, prošnja za finančno podporo. Enako prošnja smo poslali tudi geodetskim in drugim organizacijam, ki zaposlujejo geodete. Odziva zaenkrat še ni.

Upravni odbor je planiral v letu 1973 izvedbo strokovne ekskurzije za člane društva. O pičlih finančnih sredstvih ni prišla v poštev daljša ekskurzija, zato smo se dogovorili za ogled gradbišča avtoceste na našem območju. Dogovorjeno je bilo, da ogled opravimo skupaj z društvom gradbenikov, vendar nas pozneje niso povabili; ker je cesta še v izgradnji, bo možno ogled opraviti v letošnjem letu.

Sodelovanje z Društvom inženirjev in tehnikov v Celju, ki povezuje društva raznih tehničnih strok na celjskem območju, se je omejilo v glavnem na udeležbo predsednika našega društva na sejah upravnega odbora DIT-a. DIT Celje je organiziral nekaj strokovnih predavanj, ki naj bi zainteresirala širši krog strokovnjakov (problematika onesnaženja okolja in načrtovanje hitrih cest). Odziv tudi s strani naših čla-

nov ni bil zadovoljiv.

Naj na koncu podam še nekaj misli o nalogah društva v naslednjem mandatnem obdobju. Delovanje društva je usmeriti v strokovno izpopolnjevanje članstva (strokovna predavanja, posvetovanja, eventuelni seminarji), sodelovanje pri reševanju kadrovskih težav, vključiti se je v razprave o poustavni organizaciji društvenih organizacij in s tem v zvezi aktivno sodelovati pri pripravi novih statotov Zveze GIG Jugoslavije, Zveze GIG Slovenije in njenih področnih društev. Društvo naj nadaljuje akcijo za izboljšanje finančnega stanja, s katerim bi mu bila dana možnost aktivnejšega dela. v društveno življenje je v večji meri vključiti kolege, ki so zaposleni izven geodetske službe. Skrb za družabno in športno udejstvovanje članstva naj ne bo zanemarjena - pri tem je misliti na naše starejše kolege, ki so z upokožitvijo odrezani od dogajanj na geodetskem področju.

Predsednik društva GIG Celje
Gojmir Mlakar

P O R O Č I L O

blagajnika društva GIG Celje za čas od 21. 3. 1973 do 31. 5. 1974

DOHODKI:

1. Na žiro računu v banki	4.970,61 din
2. V ročni blagajni	264,00 din
3. Dotacija "Hmezad" Žalec	100,00 din
4. Članarina, pobrana na občnem zboru	264,00 din
5. Dotacija občine Sevnica	200,00 din
6. Dotacija Cestnega podjetja Celje	400,00 din
7. Dotacija GU Trbovlje	200,00 din
8. Dotacija Geodetskega zavoda Celje	1.500,00 din
9. Poravnava 1/2 računa "Gorenja" od Zveze GIG Slovenije	220,00 din
10. Poravnava 1/2 računa "Gorenja" od Zveze GIG Slovenije	220,00 din
11. 1 % obresti	25,50 din
12. Razlika od porabljene akontacije za izvedbo geod.dneva v Dobrni	549,00 din
13. Nakazilo GIG SRS Ljubljana za poravnavo stroškov organ. geod. dneva v Dobrni	4.500,00 din
14. Članarina za leto 1973	660,00 din
S K U P A J	14.073,11 din

IZDATKI:

1. Plačilo računa Tabornikov, razmnož.m.	60,00 din
2. Plačilo računa "Lisci" Sevnica	1.855,00 din
3. Bančni stroški	2,85 din
4. Plačilo računa Gorenju	440,00 din
5. Dnevnice + potni stroški ing. Kobilica	267,00 din
6. Dnevnice + potni stroški Bavec	300,50 din
7. Bančni stroški	1,50 din
8. Akontacije za izvedbo geod.dneva	1.000,00 din
9. Bančni stroški	1,50 din
10. Na žiro računu v banki 24.5.	4.978,01 din
11. Porav.računa za glasbo na zab. več.	4.500,00 din
12. Stroški banke	6,75 din
13. V ročni blagajni (oddano banki)	660,00 din
S K U P A J	14.073,11 din

Blagajnik
Marjan Žveplan

PLENARNA SEJA ZVEZE GIG JUGOSLAVIJE

Dne 7. in 8. junija 1974 je bila na Bledu 4. plenarna seja Zveze GIG Jugoslavije, ki jo je vodil predsednik ing. Ivan Buder.

Organizacijo seje je izvedlo predsedstvo ZGIG Slovenije. Od naše zveze so bili na seji navzoči:

predsednik ZGIG Slovenije	Peter Šivic
podpredsednik GIG Slovenije	Ivan Golorej
član predsedstva ZGIG Jugoslavije	Tomaž Banovec
predsednik društva GIG Maribor	Dušan Mrzlekar
predsednik društva GIG Celje	Gojmir Mlakar
tajnik društva GIG Ljubljana	Emil Gostič
tajnik ZGIG Slovenije	Anton Lesar

Člane seje sta pozdravila predsednik SO Radovljica ing. Pernuš Jože in direktor GU SRS ing. Črnivec Miroslav. Navzoč je bil tudi načelnik geodetske uprave v Radovljici ing. Grilc Pavle.

Med delom so si člani plenuma vzeli nekajurni oddih, ko so si ogledali tovarno Elan in spomenike NOB v Begunjah in Dragi.

V naslednji številki Geodetskega vestnika bomo lahko več poročali o delu plenuma.

Anton Lesar

OBVESTILO

Na 2. seji predsedstva ZGIG Slovenije dne 14.5.1974 je bila poverjena organizacija 8. tradicionalnega geodetskega dneva društvu GIG Maribor.

Upravni odbor društva GIG Maribor je razpravljal o datumu izvedbe geodetskega dneva in predlaga petek 6. decembra in soboto 7. decembra 1974. V kolikor datum izvedbe članom naših društev ne ustreza, naj to sporoči jo uredništvu Geodetskega vestnika, Ulica heroja Tomšiča 2, Maribor.

D. M.

OPRAVIČILO

Uredništvo Geodetskega vestnika se opravičuje vsem naročnikom in bralcem zaradi zamude 2. številke. Do zamude je prišlo zaradi okvare tiskarskega stroja GU v Mariboru, ki tudi po daljšem popraviljanju v servisni delavnici ni bil sposoben za tisk.

Uredništvo se zahvaljuje Inštitutu za geodezijo in fotogrametrijo v Ljubljani, da je prevzel tisk 2. številke Geodetskega vestnika in tako omogočil, da je številka izšla.

UREDNIŠTVO

